Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1,801 Կ. ՊՈԼԻՍ. 1902, ՕԳՈՍՏՈՍ 27—9 ՄԵՊՏ. 7 ՇԻՄԱՇԻԻ Աւ՚. 1320 — 27 ԱՂՄՓՈՍ 1318 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

«ՊՈՒԶԱՆԹԻՈՆ»
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ՏԻՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԻՉԵԱՆ

Բիւզանդիոն

ՀԱՅՑԱԲԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՑ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՀՈՂԱՏԻՐՈՒԹԵԱՆ ՉԱՓՆ ՈՒ ՍԱՀՄԱՆԸ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԴԱՒԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՌՈՒՍ ՄԱՄՈՒԼՆ ՈՒ ԿՈՎԿԱՍԱՀԱՅԵՐԸ

Մեր Տփղիսի Թղթակիցն անցեալ տարի կարգ մը տեղեկութիւններ հաղորդեց Ռուս Մամլոյն Կովկասահայոց վերաբերեալ հրատարակութիւններուն վրայ։ Այն Թղթակցութիւններէն երեւցաւ որ Շօվինական մամլոյ կայ յիշեալ Մամլոյն մէջ որ կ՚ընդդիմանայ Կովկասեցիներ Լրեցու Ռուսական Հրեաներէ, մանաւանդ Լրեցու Բայց ուրիշ Ռուս Թերթեր աւելի անկողմնակալութեամբ կ՚խօսին։ Տիֆլիսի կառավարական Ռուսկոյ Լրագրին նախորդ խմբագրապետ Վէլիչքօ պըւլուր Կովկասի Հայերուն դէմ գրող Ռուս հրապարակագիրներուն պարագլուխն էր։ Վէլիչքօ հիմա պաշտօնական է, Մասքուա գացած է, և հոն գտած է տամախոններ, և մանաւանդ մի ոսկի Ախօվ, որոց հետ Նովոյէ Վրէմա և Մոսկովսկէ Վէտոմոսթ Թերթերուն մէջ կ՚շարունակէ Կովկասահայերը խծբծել զանազան հաւասրակային իրերու և նիւթերու նկատմամբ։

Վիճաբանուած խնդիրներուն մէջ ամենէն չահեկանն է թէ պէ՞տք է թոյլ տալ Կովկասահայերուն որ արտադրելի կամ թափուր գանուած արքունի և անհատական կալուածներն ու հողերը կարենան գնել իւրացնել։

Մոսկովսկէ Վէտոմոսթ կ՚գրէ թէ Սեւ Ծովի Կովկասեան եղերքին Ախալցխան չրջանակին մէջ պարապ մնացած հողը բաժնուելու իւրացնելու տան վրայ 297 տէսեատինի (*) հաչափով, և այս կերպով Հայերն հոն 30,000 (երեսուն հազար) տէսեատին աքցուին հող ստացան ժչակելու համար։ Ո՛րը ճիշտ է, կ՚հարցնէ Ս. Բէրեզոսքօվսկօյ Վէտոմոսթէ, որ ի վեր կ՚հանէ թէ երկու քննադատ Թերթերէն մին 3,000, միւսն 30,000 տէսեատինի խօսք կ՚ընէ։

Թողլով գործին վաւերականութեան, կովկասեան Վիճակագրական Ցանձնաժողովին հրատարակութեան նայելով, վերոյիշեալ ժամանակներս նոյն ծավալներով զաւառին մէջ հաստատուած են զանազան ցեղէ և դաւանութենէ մարդիկ, Հայեր, Մալօրաններ (Հարաւային Ռուսաստանի «Փոքր Ռուսեր»,) Լեհեր, Չեհեր, Ցոյներ, Մոլոկաններ։ Ասոնց չարքին մէջ Հայք յիշեալ Զէրնօզօրեան չրջանակին մէջ ստացած են 100 տէսեատինէ աւելի խոշոր հողաբաժիններ, և Բոլքօվնիչիէի Հայ ազգաբնակութիւնն ունի 25 ընտանիք, որոց չորսն անհող է բոլորովին, և ամենքը մէկէն տէր են 3,000 տէսեատինի, որով առ մէն մի ընտանիք 143 տէսեատին կ՚ինայ, և ոչ թէ 297÷3,000=3,297 տէսեատին, ինչպէս կ՚գրէր վերոյիշեալ Թերթերէն մէկը, և միւսն ալ 3,000ը կ՚բարձրացնէր 30,000ի, զերոյի մը աննշան յաւելուածով (!)։

Մոսկովսկէ Վէտոմոսթ կ՚զանգատի թէ Հայք այն տեղութենք իրաւունք եղածէն աւելի հող ունին։ Աւասիկ իր ի մէջ բերած թիւերը, որով այս կարծիքը պաշտպանել կ՚ուզէ։—Տիֆլիսի գաւառին մէջ Հայք բնակչութեան 37½% կ՚կազմեն։ Պաքուի գաւառին մէջ 38.4 առ 100ը, Ռութայիսի գաւառին մէջ 58½% ը։ Նիւխաւեդզօլի (Թանձակի) գաւառին մէջ 69.3 առ 100ը։ Այս գաւառներու մէջ Հայոց ձեռքն են, կ՚ըսէ նոյն Թերթը, ո՛չ միայն ամենալաւ հողերը, այլ և զրեթէ առեւտրական բոլոր ձեռնարկութիւնները։

Ասով հանդերձ, յիշեալ կարեւոր Թերթերուն մէջ Կովկասահայերուն դէմ այսպիսի քննադատութիւններ հրատարակութիւնը կ՚ցուցնէ թէ ժողովրդին այս հատուածին անտեսական և քնկերական բարգաւաճումը նոյնչափ անհանգիստ կ՚ընէ ռուսական մամլոյն մէկ մասին օրչափ Եւրոպական Իրաւասատանի մէջ Հրեաներուն անտեսական ու քնկերական զարգացումը։

Կովկասի քաղաքներուն մէջ հողատիրութեան արգելք չկայ, ցորչափ մարդ իր դրամով կալուած գնէ։ Բայց գիւղերու մէջ հողերը կառավարութեան գիտութեամբ կ՚բաշխուին պարբերաբար, և քաղաքի չահագործ չեն կրնար գիւղի մէջ կալուածատէր դառնալ։ Ժողովրդին ամուսին համեմատ քանի մը տարին անգամ մը հողերու նոր բաժանում կ՚ըլլայ, և պետական թափուր հողեր այս կամ այն գիւղին կ՚տրուին՝ ասոնի և իրքաքչիւր ասան հոգիներու թուոյն վրայ բաժնուելու համար։

Այսպիսի բաժանումներու մէջ ո՛չ միայն Հայերու թիւին առուելութեան վրայ յիշեալ Թերթերուն գրածն ո՛չ նուազ հաւանական է պաշտօնական հրատարակութեան։ զի նոյն Տարեցոյցէն կ՚երեւի թէ Տփղիսի Կուբականական Մորդրին ու բարձր Դիւանատան մէջ 38 գլխաւոր պաշտօնատարներէն միայն մէկը Հայ է։ 19 Կովկասեան գաւառապետներէն և անոնց օգնականներէն միայն մէկ հոգի Հայ է, այն է՝ Տաղիստանի գաւառապետին օգնականը, հոն ուր Ժողովրդեան 1,000էն երկու հոգի միայն Հայ են, ըսինք վերեւ։ 116 Կովկասեան գաւառապետներէն ու չրջանապատներէն և անոնց օգնականներէն հինգ հոգի միայն Հայ են։ Դատական Վարչութեան (Վերաքննիչ Առեան Տիֆլիսի, նախնական դատարաններ եւ ընդհանուր դատախազութեան պաշտօնատեղերէն հինգ հոգի միայն Հայ են։ Դատական մէկ կողմէ այս հեռագրին պարունակութիւնը, իսկ մեւս կողմէ եղբօրմէս առացած նամակին պարունակութիւնն իրարու բոլորովին հակառակ ըլլալուն, երկրորդ անգամ Փոխանորդ Սրբազան Հօր դիմելով՝ ես անձամբ ասոր հեռագիրը կարդացի, և կրնաք երեւակայել թէ ո՛րչափ մեծ եղաւ զարմանքս, տեսնելով թէ այդ հեռագիրն ո՛չ թէ Ափրիկեան Տրիպոլսէ (Tripoli, Թարիբօլի), այլ Թիւէպոլուէ ղրրկուած էր։ Աւասիկ խնդրոյն չիմքումը Թիւէպոլուն Թարիբօլի կարգադրուելէն յառաջ եկած էր։ Սակայն, այսպէս թէ այնպէս, մեր բոլոր ջանքերուն միակ նպատակը՝ Ափրիկեան Տրիպոլիս քահանայ մը ղրկել տալը՝ մինչեւ ցարդ անկարելի եղած է, և ամենէն վերջին անգամ Փոխանորդ Հօր ինձ տուած պատասխանը սա եղած է։—«Օ՛րհնած, Ափրիկեան Տրիպոլիս երթալու յօժարող քահանայ չունինք»։ կեցցէ պատճառաբանութիւն։ Թէ՛ ամէն քան այդ չնորհուածներուն յօժարութեամբը պիտի ըլլայ, վա՛յ մեր գլխուն։

Ափրիկեան Տրիպոլիս, որ միջին հաշուով 50—60 Հայ տուն բնակութիւն մ՚ունի, ասկէ զրէթէ 5 տարի առաջ ունեցած է ծերունի քահանայ մը, որ երկու տարի առաջ վախճանելով, նոյն իսկ իր թաղումն յոյն եկեղեցին կատարած է, և անկէ մինչեւ այսօր չէ գտնուած մեր մէջ քահանայ մը որ յօթարի առանկ հեռաւոր վայր մ՚երթալով, հոգեւորական ամէնէն կենսական պէտքերէն իսկ զուրկ ժողովուրդը մխիթարէ։ Հոս ակամայ կ՚ստիպուիմ հարցնել մ՚ուղղել Թէ ամէն քան մեր Տէրպապաներուն ձեռքն կախում պէտք է ունենայ։ չունինք վերին հոգեւոր իշխանութիւն մը որ կարենայ խօսք հասկցնել ասոնց, եթէ ոչ, սաստ ըսելիք չունինք։ բայց միւնոյն ատեն մեր հաժանքին Թէ՛ հեռաւոր և Թէ ժամակայ խաւերուն մէջ օր ըստ օրէ կրօնքի կայծն ալ մարելուն վրայ երեւիական լոց ու կռնով գլուխ չուռեցնենք։ Վերջին Թղթաթերով ասած նամակէս կ՚տեղեկանամ Թէ Ափրիկեան Տրիպոլսոյ Հայ ժողովրդեան այն ժամն որ հոգեւորական խիստ սուիղղական պէտքեր ունի, ալ ձեռնհասած և ամէն յոյս կտրած կեդրոնէն, որոշած է խմբովին դիմել օտար եկեղեցւոյ մը ու կատարել տալ իր այդ պէտքերը։ Ո՛վ որ զանոնք կրնայ ժողովրդեան՝ մեր ժամը վերջ տալ։

ՍՏԵՓՈՆ ԹԻՒՖԷՆԿՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, 29 Օգոստ.

ԹԱՏՐՈՆԻ ԿԵԱՆՔԷՆ

Զիֆ-Ֆլիկի ամառնային թատրոնին մէջ, ուր հաւաքուած էինք չատ գիշեր, Մենական Թատերախումբը ներկայացուց Տնեցիք ակը. ընտանեկան բարքերէ առնուած սրամտոյտ տուած մը, որ պիտի կրնար աչքցունկը խլել հանդիսականներէն եթէ Տիկին Սաթենիկ ու Հօլաս Էֆ. Նոյնքան չաղողութեամբ կատարէին իրենց դերն որքան կատարեցին Մենական Էֆ. և Տիկ՚ոյ Էէքճեան ու Պինենէմճեան։ Անշուշտ չէինք սպասեր որ Ամբէր Տօ Մուրա (Հօլաս Էֆ.) նոյնքան յուզում ու խանդավառութիւն պատճառէր օրքան Ֆերման Վօլէէ՚ Պէլվիլի Թատերախմբին վրայ (Իզմիր Զոհերուն մէջ), բայց վերջապէս, կեանքի ամէնէն տխուր և ամէն նէն անակնկալ փորձութիւններուն և ճակատագրական ընդվզեցուցիչ հալածանքի մը ժամանած երիտասարդէ մը, որ իրեւ բաժերժ զգացումներու յորձանքէ մը կը մղուի անհեղեղալի կերպով, ժլատփոխ արտայայտութիւններու կ՚սպասէինք ամենայն քան այն ձանձրացուցիչ էքսպոզիտիոնի հետ մենամարտին մէջ ժամացոյցը կեղծով կ՚վիրաւորուի, Օլիմբ անոր քով կ՚վազէ և արցունքներուն հետ նեղուիմ քառեր կ՚նոսցնէ, զոր վիրաւորը կ՚ըմպէ գերագոյն արբշռութեամբ։

Ժ. Շ.

ՉԱՆԱՉԱՆՔ

Բիւէօ Լոդի՝ Թատրերգակ.—Կալօսյի խմբագիրը, տեղեկացած ըլլալով որ Ժրանացի ժամանակակից նշանաւոր վիպագիրը՝ Բիէօ Լոդի՝ ժամերը է Թատերական կտոր մը գրել, հետեւեալ խօսակցութիւնն ունեցած է անոր հետ.—Կ՚համբոյր կ՚ալօսյի ընթերցողներուն համար քանի մը ծանօթութիւններ տալ այն Թատերական գործին նկատմամբ զոր ծրագրած էք։

=Ժուար բան մը խնդրեցիք, որովհետեւ ատոր վրայ չատ քիչ խորհած եմ տակաւին։ Այդ գործին լրջօրէն պիտի աշխատիմ այն ատեն միայն, երբ աւարտած ունենամ Ուղեւորութիւն ի Հնդկաստան, որ հրատարակուելու վրայ է Revue des Deux Mondesի մէջ, և նաեւ՝ գրելէս յառոյ Ուղեւորութիւն ի Պարսկաստան, զոր աւելի ուշ պիտի հրատարակեմ։ Ատոնց համար ամառնան մը պէտք կայ։ միակ տեղեկութիւնը զոր կրնամ տալ Թատերգութեան մասին, սա է Թէ տեսարանը պիտի անցնի ի Բարիզ... և անոր մէջ արկղոգերէն պիտի խօսին։

ՀՐԱՇԵՒՈՎ ԱԶԱՏԱՄՏ.—Նիւ Տորքէն ձեռնլա հասած մարդ մը կ՚ըսէ Թէ ինք միայն է որ յաջողացաւ Մարգիլեանի ազգէն Թէ՛ Նախորդ) ազատիլ։ Օրքիւօ կը պատմէ Թէ հրաժարեցնելու դիտս ժայքան կրակի կտորները կ՚այրէին գինքը մինչեւ իսկ ծովուն մէջ, ուր նետուած էր ազէտքի միջոցին, այնպէս որ կ՚ստիպուէր միշտ սուզուիլ։ Իլնուն և մորքին վրայ տյրած նշաններ կան, մորքը կոկորդիլոսի մը կայրին կ՚նմանի։ Վասնգէն հեռանալու համար վեց ժամ լողացեր է, բայց կրակէն փախչելով քիչ մնացեր է որ ջուրին մէջ կորուի, որովհետեւ չուռով ուժասպառ եղեր է։ բարեբախտաբար գերան մը տեսնելով ծովուն մակերեսը, անոր փաթթուեր կեցեր է, մինչեւ որ Ջօշ մը Ծրանսէն օգնութեան հասնող նաւակ մը գինքն առեր ու Նիւ Տորք տարեր է։ Հրաշքով ազատած այս Սպանիացին հիմա հարենիք կ՚գտնայ։ ո՛վ պիտի վկայէ ասկայն իր պատմութեան ստուգութեանը։

ԱՄԵՐԻԿԵՑԻ ՁԻԱՐԴԱՒ.— Ամերիկացիք յայտնի է Թէ կա՛մ բոլորովին նոր բան մը կ՚ընեն, և կամ, եթէ երբեք օտարին հետեւիլ ստիպուին, բոլորովին տարբերիակ եղանակով մը կ՚ընեն զայն։ Ասկէ առաջ Ամերիկացի կեցցէ՚ներ կրակոտ Անարէի հրապարակային խոսսովանութեան Թէ ոճրագործն ինք է։ Բանն ալ Լուիզ ու Անարէ տեսակցութիւնն մը կ՚ունենան դատապարտեալին հետ։ Լուիզ պաղատագին կ՚նդրէ ամէնէն բանին մէջ միասին ապրիլ տառապանքի կեանքն և մահը, անձնասիրութեան ու պարտաճանչութեան այս չքնաղ ապացոյցին առջեւ կ՚լուսուի և ներում կ՚նդրէ Լուիզէն, բայց ինք չի ներեր զանկին, այլ կ՚նախձեռարբէ էքսէքի լծեալ սղլիկը գանել, երջանկացնել և անոր ներումն ստանալ իր ոճրին համար։ Լուիզ բանտին մէջ կ՚մեռնի, իսկ Անարէ Ամերիկա երթալով միանգամայն կ՚ըլայ ու Բարդի մէջ կ՚գտնէ Օլիմբ Րիլալը (Տիկին Պինենէմճեան), գեղանի սղլիկ մը, որ Բարիզի խմբագրի մը ու Անարէի նախկին բարեկամներէն մէկուն՝ Ի՛. Լուսէէլի (Պինենէմճեան էֆ.) բարեկամուհին եղած է։ Միլիոնատերը կ՚ուզէ վեր հանել զայն տիւմին մէջէն ուր ինկած է ոգեւորին, և անոր երջանկութիւնը պատրաստել, բայց էմիլ Լուսթէ կ՚հակառակի և Օլիմբի կը յայտնէ սա անառը ճշմարտութիւնը Թէ Անարէ իր մայրն սպանած է։ Օլիմբ, զուարճասէր, անփոյթ ու անհոգ աղլիկը կ՚փոխուի։ Մայրական սէրը կ՚արծարծի կ՚լունկի սրտին մէջ ու անասելի պրճանքով կ՚մերժէ ներում չնորհել Անարէի, բայց երբ միլիոնատերը, էմիլ Լուսթէյի հետ մենամարտին մէջ ժամացոյցը կեղծով կ՚վիրաւորուի, Օլիմբ անոր քով կ՚վազէ և արցունքներուն հետ նեղուիմ քառեր կ՚նոսցնէ, զոր վիրաւորը կ՚ըմպէ գերագոյն արբշռութեամբ։

ԱՖՐԻԿԵԱՆ ՏՐԻՊՈԼՍՈՅ ՀԱՅԵՐԸ

ԱՇԵԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ՁՈՒԱՐՃԱԼԻ ՍԻԱԼ ՄԸ

Տէր Խմբագիր,

Պատ. Թերթիդ Օգոստոս 19 երկուշաբթի Թուոյն ներկայ լուրերու չարքին մէջ Ափրիկեան Տրիպոլսէ զրկուած տեղեկութիւն մը հրատարակած էիր, որուն մէջ ըսուած կ՚ըլար՝ զինուորական դեղագործ Միհրան էֆ. Թիւֆենկճեանի՝ պահակութեան անկատար մնացած ըլլալն և իր քանիցս դիմումներուս ապարդիւն եղած Հօր ըրած դիմումներուս ապարդիւն եղած ըլլալը, և վերջ ի վերոյ Տ. Շիղա անուամբ քահանայի մը կողմէ ղրկուած հեռագրին ալ իր հանելուկ անլուծելի մնացած ըլլալը մէջ բերուած էին։ Արդ, ներկայիս կուգամ լուծել այդ հանելուկն և փոքր ինչ ալ տեղեկութիւն տալ այդ երեսէ ձգուած անհովիւ վիճակին վրայ, որ ուրիշ տեղերու պէս հոգեւորական ամէն պէտք պարարբաքարտնէ ակնկալելու իրաւունք ունի։ Այդպէս նիւթ եղած հոգւոյդիրն ես անձամբ կարդացած չէի, այլ միւսին պատ. Փոխանորդ Սրբազան Հօր խօսքովը բաւականացած էի. ասկէց ետքն ալ ես անձամբ ոչ մի բան գիտցայ ասոր վրայ, ոչ ալ Հօր Սրբազանէն ստացած նամակին պարունակութենէն իրարու բոլորովին հակառակ ըլլալուն, երկրորդ անգամ Փոխանորդ Սրբազան Հօր դիմելով՝ ես անձամբ ասոր հեռագիրը կարդացի, և կրնաք երեւակայել Թէ ո՛րչափ մեծ եղաւ զարմանքս, տեսնելով Թէ այդ հեռագիրն ո՛չ Թէ Ափրիկեան Տրիպոլսէ (Tripoli, Թարիբօլի), այլ Թիւէպոլուէ ղրրկուած էր։ Աւասիկ խնդրոյն չիմքումը Թիւէպոլուն Թարիբօլի կարգադրուելէն յառաջ եկած էր։ Սակայն, այսպէս Թէ այնպէս, մեր բոլոր ջանքերուն միակ նպատակը՝ Ափրիկեան Տրիպոլիս քահանայ մը ղրկել տալը՝ մինչեւ ցարդ անկարելի եղած է, և ամենէն վերջին անգամ Փոխանորդ Հօր ինձ տուած պատասխանը սա եղած է։—«Օ՛րհնած, Ափրիկեան Տրիպոլիս երթալու յօժարող քահանայ չունինք»։ կեցցէ՚ պատճառաբանութիւն։ Թէ՛ ամէն քան այդ չնորհուածներուն յօժարութեամբը պիտի ըլլայ, վա՛յ մեր գլխուն։

Ափրիկեան Տրիպոլիս, որ միջին հաշուով 50—60 Հայ տուն բնակութիւն մ՚ունի, ասկէ զրէթէ 5 տարի առաջ ունեցած է ծերունի քահանայ մը, որ երկու տարի առաջ վախճանելով, նոյն իսկ իր թաղումն յոյն եկեղեցին կատարած է, և անկէ մինչեւ այսօր չէ գտնուած մեր մէջ քահանայ մը որ յօթարի առանկ հեռաւոր վայր մ՚երթալով, հոգեւորական ամէնէն կենսական պէտքերէն իսկ զուրկ ժողովուրդը մխիթարէ։ Հոս ակամայ կ՚ստիպուիմ հարցնել մ՚ուղղել Թէ ամէն քան մեր Տէրպապաներուն ձեռքն կախում պէտք է ունենայ։ չունինք վերին հոգեւոր իշխանութիւն մը որ կարենայ խօսք հասկցնել ասոնց, եթէ ոչ, սաստ ըսելիք չունինք։ բայց միւնոյն ատեն մեր հաժանքին Թէ՛ հեռաւոր և Թէ ժամակայ խաւերուն մէջ օր ըստ օրէ կրօնքի կայծն ալ մարելուն վրայ երեւիական լոց ու կռնով գլուխ չուռեցնենք։ Վերջին Թղթաթերով ասած նամակէս կ՚տեղեկանամ Թէ Ափրիկեան Տրիպոլսոյ Հայ ժողովրդեան այն ժամն որ հոգեւորական խիստ սուիղղական պէտքեր ունի, ալ ձեռնհասած և ամէն յոյս կտրած կեդրոնէն, որոշած է խմբովին դիմել օտար եկեղեցւոյ մը ու կատարել տալ իր այդ պէտքերը։ Ո՛վ որ զանոնք կրնայ ժողովրդեան՝ մեր ժամը վերջ տալ։

Փաստօրեան

ՇԷՐԼՕՔ ՀՕԼՄՍ ԵՒ ԻՐ ԳԻՒՏԵՐԸ (48)

Բ. ԳԻՐՔ

Բ.—ԳՈՐԾՈՒՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

—Կ՚համբոյր Թոյլ տալ որ այս Թուղթերը քովս պահեմ, ըսաւ Շէրլօք Հօլմս, վասն զի հիմա ժամ 3½ն է, և ժամանակ մնացիր քիչ մը այս գործին աշխատելու։ Ի տես ամենայնի, կրկնեց մեր այցելուն, և իր համակրելի ու սիրուն անկարին խոստանալէն վերայ պատմելէ ետքը, մարգարիտներու տուփն առաւ և մէկիներս։ Պառաւհանէն գլուխի արագ ու ներդաշնակ քայլերով հեռանալը, մինչեւ որ ձեռնի փեռուրով զարդարուած կարճ ձեղր գլխարկը կորուեցաւ ամբոխին մէջ։

—Ինչ հրապուրիչ կին, պոռացի խօսքս Շէրլօք Հօլմսին ուղղելով։

Սիկառը վառած էր և կ՚ծխէր թիկնաթոռին վերայ ընկողմանած և աչքերը գոց։

—Իրա՛ւ, պառաւհանից անտարբեր դէմքով մը։ Չդիտեցի։

—Ինչ ընչքաշարժ գործի մը, բառնական մեքենայ մ՚էք, պոռացի։ Սառը գիւ վայրենիներ կան ուր այլ և մարդ ըլլալէ կ՚դադրիք։

—Իմ զայրոյթիս վրայ ժպտեցաւ։—Շատ կարեւոր է, ըսաւ, անձնական տպաւորութիւններու ազդեցութեան չենթարկել դատողութիւնը։ Մտդրոյ մը մէջ յաճախորդը կ՚նկատամ պարզ մխիթարիւն մը, գործիչ մը։ Չգացուցի ամէն խնդիր կը պահպանէ դատողութիւնը։ Տեսէ՛ք, ասկէնէն հրապուրիչ կինը զոր երբէք տեսած ըլլամ, կառավարուած հանուելուս Թուղթերուն համար իր երեք վարձիկ զաւակներուն որոց կեանքն ապահովագրած էր ի նպաստ իրեն, մինչ ամէնէն ագէտ, ամէնէն խորչելի անձն հոյակապ մարդասէր մ՚է որ 5—6 միլիոնէն աւելի ծախսած է Լոնտոնի աղքատներուն Թշուառութիւնն սփոփելու համար։

=Այս պարագային մէջ սակայն...։

—Բացառութիւն չեմ ընդունիր, ինչ պարագայ ալ ըլլայ։ Երբ բացառութիւնն ընդունիս, կանոնները կ՚խախտին։ Գրասենեակիս կ՚հակնո՞ք։ Ինչ կ՚նորհիք այս գործին վրայ։

—Ընկերոջդ և կամակատար է, պատասխանեցի։ Գործի մարդու մը, և մանաւանդ բաւական կորովի մարդու մը դերն ըլլալու է։

Հօլմս դլուխն երերցուց։—Ինծի՛ կ՚ըսէ, երկար դիրերը։ Հալիս միւնտրէն վեր հաց եր։ Սա Ծն կրնար A մը և սա Լը E մը ըլլալ։ Կորովի մարդիկը, որքան ալ անընթեռնելի դրեն, միշտ աւելի կ՚երկարեն այս գիրերուն ծայրերը։ Եւ յետոյ, K երը վարսոյս նկարադիր մը ցոյց կուտան, և գլխադրերը՝ ընդհատամասութիւն։ Հիմա, ես գալս պիտի եղնեմ, վասն զի քննութիւնս մ՚ունիմ կատարելիք։ Ժամէ մը կ՚դառնամ։ Կ՚յանձնարարեմ ձեզ կարդալ սա գիրքը, որ չատ նշանաւոր է։—Մարդն չորքանեզ, հեղինակ Ուիսուօտ Իվոս։

Պառաւհանին առջեւ նստայ, գիրքը ձեռքս, բայց միտքս չատ հեռու էր հեղինակին յիշատակած յանդգնութիւններէն։ Կ՚մտածէի այն աղջկան վրայ որ մինչեւ բանտնուած էր քեզ մ՚առաջ։ Կը յիշէի իր մայրը, և ձայնն որ այնքան համակրելի չէր մ՚ունէր։ Կ՚փնտռէի Թէ ի՛նչ կրնար ըլլալ այն սարսռելի զաղտնիքն որ իր կեանքը կ՚չրջապատէր։ Քանի որ 17 տարու էր հօրն անյայտ եղած ատեն, ըսել է հիմա 27 տարու էր,—դժայրելի ու սխրալի սարիք, յորում երիտասարդական յանդգնութիւնն արդէն փորձառութեան դասերով զգօնացած է։ Սենեակ խոհումներու մէջ կ՚օրօրուէի այդպէս, երբ, զգալով յանկարծ վառնգաւոր դաւթիմաին ուր կ՚դիմէին ժամադուխներս, ոտք հայ և փոքրացի գրասենեակին առջեւ, կարդալու համար անյատականին գիրք մը որ դեռ նոր հրատարակուած էր։ Ի՞նչ էի արդարեւ։ Զինուորական խելագ վիրաւորյ մը, որ իր հիւանդ սրունքը կը քաշքշէր։ Ի՞նչպէս կրնայի ուրեմն այդօրինակ երեւոյթ ունենալ։ Ո՛չ, Հօլմսի ըսածին պէս, այս աղջիկը միւնթիսն մը, պարզ գործիչ մը միայն պէտք էր ըլլար ինձ համար։ Եթէ ապագան մութ էր, անուշա աւելի աղէկ էր քայլաբար դիմադրելու, քան Չնայել լուսաւորել զայն երեւակայութեանս չդիմելիկ հնարերով։

Գ.—Ի ՀԱՆԴԻՐ ԼՈՒՑՈՒՄԻ

Ժամ 3½ էր երբ Հօլմս դարձաւ։ Զբաղրի տրամադրութեան մը տակ կ՚ևրեւար, և տպաւորով որ տխուր ու Թախծալից դէմքը մ՚առնէ, ինչպէս իր սովորութիւնն էր նմանօրինակ պարագաներու մէջ, ինքզինքը չատ ոգեւորել ցոյց կուտար։—Այս գործը չատ խորհրդաւոր չէ, ըսաւ, իսկ զոր լծուցած էի իր գաւաթին մէջ։ Ընդունելի բացատրութիւն մը միայն կ՚տեսնեմ։

=Ի՞նչ, ինդրեր լուծելու արդէն։

—Լուծելի չեմ կրնար ըսել։ Միայն Թէ երեսան հանելի իրողութիւն մը որ կրնայ չատ հետաքրքիր տանիլ մեզ, Թէև յարակից մանրամասնութիւնները չեմ դիտեր տակաւին։ Թաչին հետաքրքիր ակռեն անցընելով տեսայ որ հազարապետ Շօլտօ, որ Քըրքր Նօրտօտ կ՚ծառայէր և Գանդայի հրացանակրաց 34 դունդին մէջ սպայ էր, 1882 Ապրիլ 8ին մեռած է։

=Թերեւս չատ ուշխրատիւն չտեսնիմ, Հօ՛լմս, բայց չեմ կրնար հասկնալ Թէ ինչ օգտակարութիւն կրնայ ունենալ այդ գիւտդ։

—Իրա՞ւ չէք կրնար հասկնալ։ Կ՚զարմանամ։ Է՛ ուրեմն, մտիկ ըրէք։ Հարիւրապետ Մօրգանէն անյայտ եղաւ։ Միակ անձը, որուն հետ յարաբերութիւն ունէր Լոնտոնի, հազարապետ Շօլտօն էր, որ յայտարարեց Թէ իր վաղեմի ընկերոջ Լոնտոն գտնուիլին խոկ չէր գիտեր։ Սահկաւ, չորս տարի եաքը, Շօլտօ կ՚մեռնի, և այս հանգամանքն ինքը ընթ. հարիւրապետ Մօրգանի աղջիկը կ՚ընդունի մեծաթանէք դուէր մը որ ամէն տարի կ՚նորոգուի։ Վերջերս ալ կ՚գրուի իրեն Թէ տարաբախտ գոն մ՚է ինք։ Ինչո՞ւ գոն։ Ուրիշ ի՞նչ բանի կրնայ վերադրուիլ այս բառը, եթէ ոչ իր հօր անհետացման։ Ուրիշ ինչ կ՚նշանակեն այս նամէնները զոր կ՚ակսին զրկել իրեն, Շօլտօյի ժամէն անմիջապէս ետքը, եթէ ոչ սա Թէ Շօլտօյի ժառանգորդը գիտէ Մօրգանի անհետացման գաղտնիքն և կ՚ընդունի որ հատուցում մը կ՚պատճ աղջկան։ Տեսնո՞ւք, ունի՛ք արդէն լուծում մը որ այս բոլոր իրողութիւններուն համաձայնի։

=Բայց ի՞նչ տարօրինակ հատուցում, և ինչ զարմանալի եղանակ՝ զայն գործադրելու։ Ինչո՞ւ հիմա կ՚գրեն և ո՛չ վեց տարի առաջ։ Ձիչա է Թէ նամակը կ՚խօսի արդարութիւն ի գործ դնելու վրայ։ Բայց ի՞նչպէս կարելի չէ հնձարդել որ Մօրգանէնի հայրը տակաւին ողջ ըլլայ։ Զինք գիտեր ուրիշ իրողութիւն մը որուն պատճառի «արդարութիւն ի գործ դնել» խօսքը։

Շէրլօք Հօլմս մտածել սկսաւ։—Բացայայտ է որ չատ պակասներ կան, ըսաւ։ Ցուսանք որ այս գիշերուան արշաւանքս այդ բոլոր պակասները պիտի լեցնէ։ Ա՛հ, աւասիկ Օր. Մօրգէնը ըներով կառքը։ Պատրա՛ստ է.ք։ Պէտք է մեկնիմ։ Ո՛րոշուած ժամանակին անցած է արդէն։

ՍԸՐ Ա. ԲՕՆՐՆ ՏՕՑԼ

Թարգմ. Ծ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ (Շար.)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Ուլայի Բ. աստիճան տրուեցաւ Վիեննայի Օսմ. դեսպանատան Ա. քարտուղար Ֆախրէտտին պէյի։

—Այտընի Տէֆթէրհանէին Տնօրէն անուանուեցաւ Պէրաթի Տէֆթէրհանէին Տնօրէն Մուսդաֆա Լաթիֆ էֆ., որուն յաջորդեց Մարտինի Տէֆթէրհանէին Տնօրէն Նամըգ Բէյմալ էֆ.։

—Իֆթիխարի ականակուռ պատուանշան տրուեցաւ իտալական դեսպան Մարքի տի Մալասբինայի։ Բ. Մէճիտիէ' Թաղաքային հանգստեան Թոշակի Սնտուկին համարակալ Նուրի պէյի. Դ. Մէճիտիէ' Սուլինայի Օսմ. հիւպատոս Նաւմիի էֆ.ի։

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ.— Տէֆթէրհանէի Վարչութեան խնդրանօք, ինչպէս աւելի առաջ Այտընի կուսակալութեան, այս անգամ ևս բոլոր կուսակալութեանց ազդարարուեցաւ թէ պէտք է արգիլել անհատական սեփականութեանց վրայ գործուած ձեռնձգութիւնները։ Անոնք որ առանց պաշտօնական մուրհակ կամ կալուածագիր ունենալու, այլ անձամբ անձին կամ լոկ խօսքով ուրիշին հողը կամ կալուածը գրաւելու կ'ելնեն, կառավարութեան կողմէ վարչական տնօրինութեամբ պիտի արգիլուին. և թէ ձեռնձգութեան գործին մէջ բռնաւոր գործողներ ըլլան, անմիջապէս ձերբակալուելով, դատարանի պիտի յանձնուին, և եթէ ուրիշին կալուածին մէջ կամ հողին վրայ քմահաճօրէն բնակութիւն հաստատողներ կան, անմիջապէս դուրս պիտի հանուին, և այդ կալուածը կամ հողը, պաշտօնական կալուածագրին կամ սեփականութեան մուրհակին համաձայն, սեփականատիրոջ պիտի յանձնուին։

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ. Մարդահամարի նոր կանոնագրին 59րդ և 60րդ յօդուածներուն համաձայն, մարդահամարի գործողութեանց մէջ թերացող կիններն և վճարելու անկարող այրերը դրամական տուգանքէ զերծ կ'մնան։ Զանազան գաւառներէ հարցուած ըլլալով թէ այդ պարագային մէջ Իմամները, Մուխթարները, ոչ-իսլամ համայնքներու հոգեւոր գլուխները կամ պաշտօնեաներն ևս կրնա՞ն դրամական տուգանքէ զերծ մնալ, Ներքին գործոց Նախարարութիւնը, Մարդահամարի Վարչութեան տուած բացատրութեանց համաձայն, պատասխանեց թէ ինչպէս որ կիններն և աղքատ այրերը տուգանքէ զերծ կ'մնան, անոնց վերաբերեալ գործողութեանց համար ալ Իմամները, Մուխթարները, ոչ-իսլամ համայնքներու հոգեւոր պետերն ու պաշտօնեաները պէտք է ազատ մնան տուգանքէ։

ԾՈՎԱԿԱԼ ԲԱԼՈՒՄԳՕ երէկ առաւօտ կանուխ Ակօրատը յածանաւով Դարդանէլ ժամաներ և Օսմ. ծովեզերքէն ողջունուեր է։ Ծովակալն իսկոյն Դարդանէլէ հեռագիր մ'ուղղելով ի Կայսերական Պալատ, իր խորին երախտագիտութիւնն յայտներ է այն պատուասիրութեան և մեծամեծ շնորհներուն համար որոց արժանացած էին ինք և իր հետեւորդք։

—Հիւրամեծար Անձէտ Ալի փաշա եւ Կայսերական Թիկնապահ Թալաթ, Ալաէտտին, Հիւսամէտտին և Անձէտ Սալահէտտին պէյերը, որք Կայսերական արտօնութեամբ, Ակօրատը յածանաւով մինչև Պէյլիքա ուղեկցած էին Բալումգօ ծովակալին, իրենց հրաժեշտի ողջոյնը մատուցանելով, ճամբայ ելեր են Պոլիս դառնալու համար։ Ծովակալ Բալումգօ այս առթիւ հացկերոյթ մը տուեր է ի պատիւ անոնց։

—Վեհ. Կայսրը բարեհաճած է ծովակալ Բալումգոյի նուիրել ոսկեայ ծխատուփ մը, ինչպէս նաև ծովակալին նաւին համար ալ սեղանի երեք արծաթաձոյլ անօթներ, որք հետեւեալ արձանագրութիւնը կ'կրեն Թուրքերէն լեզուաւ. «Նորին Կայս. Վեհափառութիւն Սուլթան Աբտ-իւլ-Համիտ Բ. կ'նուիրէ Միջերկրականի իտալական նաւատորմին ի յիշատակ անոր այցելութեան և ի նշան այն բարեկամական զգացմանց որք իրարու կ'զօդեն երկու երկիրները»։

—Պէյլիքա գտնուող իտալական նաւատորմը, ինչպէս ծանուցինք, երկու մասի պիտի բաժնուի. մին պիտի երթայ Իզմիր, իսկ միւսը՝ Սելանիկ։ Ցետոյ երկու նաւաքամիններն ալ պիտի այցելեն Լեմնոս, Միթիլլի և Հալքիս։ Ապա Չէյսի նեղուցին մէջ պիտի միանան' Ֆալէռ երթալու համար։ Առաջին նաւաքամինը, որ այսօր Իզմիր կ'սպասուի, հետեւեալ մարտանաւերը կ'պարունակէ. Սիսիլիա, Ումպէրթօ Ա., Կարիպալտի, Վարէզէ, Օտտօ և Նէպօ։ Իզմիրի իտալական գաղթականութիւնը մեծամեծ պատրաստութիւններ ըրած է դաշտային հանդէս մը տալու համար Մ. Ատոլֆ Արմանյի բնակարանին մէջ ի Բօռնաբի, իտալական նաւաքամինին ժամանման առթիւ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Ֆրանսական դեսպան Մ. Քոնսդան երէկ Բ. Դուռն երթալով, յաջորդաբար տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Նախարարին հետ։

—Անգլիական դեսպան Սըր Ն. Օ'Քօնօր և սերպիական դեսպան Մ. Սավա Կրուիչ ևս երէկ տեսակցեցան Արտաքին գործոց Նախարարին հետ։

ՇՔՈՏՐԱՅԻ նահանգին արմտեաց արտահանութիւնն արգիլուեցաւ մինչև ցնոր տնօրինութիւն։ Բ. Դուռը սոյն որոշումը պաշտօնապէս հաղորդեց հելլէնական դեսպանատան։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ Գահակալութեան Տարեդարձին առթիւ, բոլոր Հելլէն նախարարք և օտար դեսպանք Աթէնքի օսմ. դեսպանատունն երթալով, իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցեր են։ Օսմ. դեսպանատունը գիշերը շքեղ լուսավառութիւններ կատարեր է։

ՍԵՒ-ԼԵՌԱՆ սահմանագլխին վրայ գտնուած Վէնիսգայի աշտարակը, Կայսերական Իրատէի մը համաձայն, հիմնովին պիտի նորոգուի։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Օգոս. 23ի գիշերը, Այատոնաթ գաւառակին մէջ երկրաշարժի ցնցում մը զգացուեր է։ Բարեբախտաբար ո և է կորուստ չէ պատահած։

ՀԱՑՏԱՐ-ՓԱՇԱՅԻ քարափին վրայ շինուող մաքսային շէնքերուն մէջ յարմար վայր մը պիտի յատկացուի Հանրային Պարտուց պաշտօնեաներուն համար։

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ Նախարարութեան ազդարարութեամբ, Նաֆիայի Նախարարութիւնը քանի մը ճարտարագէտներ պիտի ղրկէ յԱֆիոն-Գարահիսար, հրդեհին վայրին քարտէսը պատրաստելու համար։

ԽՈԼԵՐԱ.—Օգոս. 25ին Գահիրէի մէջ քոլէրայի 13 նոր դէպք և 14 մահ, Աղեքսանդրիոյ մէջ 30 դէպք և 22 մահ, Տիմիատի մէջ 15 դէպք և 10 մահ, Րէշիտի մէջ 59 դէպք և 56 մահ և Եգիպտոսի զանազան կողմերը 1125 դէպք և 898 մահ պատահած են։ Քոլէրան Ասիութէ մինչև Տիմիատ տարածուած է։ Մահերուն համեմատութիւնն 80 % է բնիկներուն մէջ, իսկ Եւրոպացիներուն մէջ բաղդատաբար քիչ է։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՁ.—Քիւչիւք-Զաթմալ Խանի (Բարմագ-Գաբու) բնակիչներէն կօշկակար Աւետիսի կինը՝ Մաքրուհի' երէկ կ'փորձէ ինքզինք կախել ձեղունէն։ Աթոռի մը վրայ ելած, հազիւ խեղդուելը վիզը կ'անցունէ, երկամեայ մանկիկը կ'սկսի սրտաճմլիկ աղաղակներ հանել, որուն վրայ ամուսինն և Հաճի Ղազար անուն անձ մը օգնութեան կը հասնին և հեք կինը կ'ազատեն։ Ոստիկանական քննութենէն հասկցուած է թէ հեք կինն իր խենէշ ամուսնոյն գինեմոլ ընթացքէն և երբեմն ալ Բերայի կողմը անվայել տեղեր յաճախելէն ձանձրացած, յուսահատութենէն որոշեր է վերջ տալ իր եղկելի կեանքին։

ՍԱՄՈՒՐԷԴ-ԻՒԼ-ԱԶԻԶ նահանգին բոլոր բանտերուն նորոգութեան համար 240,000 ղր.ի գումար մը յատկացուեցաւ։

ԿՐԵՏԷՅԻ ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ, Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ, Թէմբիբէ-ի տուրք վճարելէ ազատ պիտի մնան, մինչև որ վերջնապէս տեղաւորուին և կարենան կանոնաւորապէս աշխատիլ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Բերայի ոստիկանութիւնն իմանալով որ Քիւչիւք-Բարմագ-Գաբուի փողոցին մէջ, Գրիգոր աղայի տունը գողեր մտած են, քննութիւն կատարած և հաստատած է թէ չարագործները դուռը կոտրած և զետնայարկի սենեակէն զանազան առարկաներ չորթած են։ Տանեցիք օդափոխութեան գացած էին։

ԱՐԿԱԾ.—Երէկ առաւօտ, Շիշլիի կողմը, Ճօնիգա անուն խոհարարուհի մը որ Բասալացիի մը տան մէջ լուացք կ'ընէր, կաթսային տակի կրակն արծարծելու համար ալքօլ կ'նետէ փայտերուն վրայ։ Ալքօլն յանկարծ բոցբռնկելով, հագուստները բոցերէն կ'բռնկին հեք լուացարարին, որ մարմնոյն զանազան կողմերէն ծանր այրուածներ առնելով, հակառակ բժշկական դարմաններու, երէկ իրիկուն կ'մեռնի,

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ դեսպան Մր. Լիշման երէկ իր որդւոյն հետ Ճենովա մեկնեցաւ արձակուրդով։

ԽՄՈՐ ԹՐԵԼՈՒ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ.—Կայսերական Իրատէի մը համաձայն, ձեռնհաս պաշտօնատանը Պոլսոյ փուռերուն մէջ խմորը թրելու յատուկ եւրոպական մեքենաներուն գործածութիւնն ընդհանրացնելու խնդիրը նկատողութեան առած էր թէ' տնտեսական և թէ առողջապահական տեսակէտով։ Մեծ-Եպարքոսութիւնն ալ եւրոպական մայրաքաղաքներու Օսմ. դեսպանատուններէն տեղեկութիւն ուզած էր թէ եւրոպական փուռերու մէջ ինչ տեսակ մեքենաներ կ'գործածուին խմոր պատրաստելու համար։ Եկած պատասխաններէն հասկցուած է թէ Եւրոպայի մէջ գործածուած թրիչ-մեքենաները, իրենց մեծութեան համեմատ, 150-250 քիլօ խմորը քառորդ ժամուան մէջ կ'թրեն, և 15 տարեկան տղեկ մը ամենայն դիւրութեամբ կրնայ գործածել այդ մեքենաները։ Հետեւապէս, Մեծ-Եպարքոսութիւնը սոյն տեղեկութիւններն հաղորդելով, ազդարարեց Ներքին գործոց Նախարարութեան, որպէս զի հարկ եղած միջոցները տնօրինէ եւրոպական թրիչ-մեքենաներուն գործածութիւնն ընդհանրացնելու համար թէ' Պոլսոյ և թէ գաւառներու մէջ։ Նոյնպէս ազդարարուեցաւ Սպարապետութեան, Ծովային Նախարարութեան և Թնդանօթարանի Միւշիրութեան, որ զինուորական փուռերու մէջ ևս ներմուծեն սոյն դրութիւնը։

ԽԱԾԱՏՈՂ ԿԻՆԸ.—Անցեալ Ուրբաթ գիշեր, Իզմիրի Թէփէճիք թաղին մէջ, վատահամբաւ կին մը, Եանի անուն երիտասարդի մը հետ կռուելով, կատաղաբար անոր վրայ կ'յարձակի և թևերն ու երեսները խածատելով, մսերը կտոր կտոր կ'փրցնէ։ Կատաղի մեգերան ձերբակալուելով, բանտարկուեր է։

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ.—Երէկ առաւօտ Միջերկրականէ Պոլիս հասնող հելլենական Իլէնի շոգենաւն երբ քարափին կ'մօտենար, Շիրքէթի Խայրիէի 34 թիւ շոգենաւին վրայ իյնալ, բայց ձեռք առնուած արագ միջոցներու շնորհիւ բարեբախտաբար մարդու կորուստ չպատահեցաւ։ Միայն թէ Շիրքէթի շոգենաւուն ծածկոյթին երկաթներէն 5-6 հատը խորտակուեցան։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ.—Երէկ ժամ 5ին միջոցները Գասըմփաշի առջև ածխաբարձ մակոյկ մը ջուր առնելով ընկղմեցաւ։ Մակոյկին մէջ գտնուող երկու ածխավաճառ և երկու մակուկավար ծովը թափեցան, սակայն ցամաքէն հասած օգնութիւնք ազատեցին ծովամոյններուն կեանքը։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆՆ Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Թրնովայէ կ'ծանուցուի թէ Պուլկար աւազակախումբերու պարագլուխներէն մին ևս ձերբակալուելով, անցեալ Դշ. օր ընդհակառակութեամբ Թրնովայի բանտը տարուեր է։ Տօնիքա փախչող աւազակապետներէն մին ևս ձերբակալուեր է, երբ իր համախոհներէն մէկուն հետ տեսակցելու վրայ էր։

ԲՆՂՆԱՒՈՐ ԿԻՆ ՄԸ.—Էյրի-Գաբուի բնակիչներէն յոյն կին մը, Սոֆիա անուն, անցեալ Շբ. օր 3 աղջիկ զաւակ մէկէն պարգեւեր է իր բախտաւոր ամուսնոյն։

ՕՁԷՆ ԹՈՒՆԱՒՈՐՈՒԱԾ.—Հալէպէ կ'ծանուցուի թէ Շէյխ Սայիտ Պէյան, իր բնակած այգիին քէօշկին մէջ, 2 մեդր երկայնութեամբ և 7 հարիւրորդամեդր լայնութեամբ օձ մը տեսնելով բռնել կ'ուզէ, սակայն օձն անոր երկու մատները կը խածնէ։ Շէյխը թունաւորուելով, 12 ժամ վերջը կ'մեռնի։ Շէյխին եղբայրն սպաններ է օձը։

ՈՃԻ՞Ր ԹԷ ԱՐԿԱԾ.—Պէօյիւքտէրէի մօտ, Բէֆէլի գիւղին բնակիչներէն Պօնմարչէ Անաստասի որդին Տիմիթրի նախընթաց առաւօտ ճակտէն րիվոլվէրի հարուածով վիրաւորուած գտնուեցաւ։ Պէօյիւքտէրէի ոստիկանութիւնն ու թաղապետական բժիշկ Րէֆէթ պէյ տեղւոյն վրայ երթալով, քննեցին վիրաւորեալը, որ մահամերձ վիճակին պատճառաւ չկրցաւ ո և է յայտարարութիւն ընել։ Գնդակը ճակտին մէջ տեղաւորուած էր։ Ոստիկանութիւնը Բանայոթ անուն 15 տարեկան պատանի մը ձերբակալեց, որ նոյն օրը Տիմիթրիի հետ տեսնուած էր։ Սա յայտարարեց թէ Տիմիթրի սրճարանին մէջ րիվոլվէրով խաղցած պահուն, հրազէնն յանկարծ կրակ առնելով, ճակտէն զարնուած էր, և թէ սրճարանին մէջ իրենցմէ զատ ուրիշ մարդ չկար։ Ոստիկանութիւնն իր քննութիւնները կ'շարունակէ։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ Սինոդն ու Խառն Ժողովն երէկ Տ. Եոաքիմ Գ.ի նախագահութեան տակ գումարուելով, Պոլսոյ մէջ յունական վարժապետանոցի մը հաստատման ծրագիրը քննեցին, և որոշեցին յառաջիկայ Սեպտեմբերի սկիզբը բանալ վարժապետանոցը։

ԽԺԴՁՈՒԹԻՒՆ.—Մէնէմէնի մէջ Եանգօ անուն խումժուած էրիկ մը, կերակուրի պատճառաւ, իր Անկելիգօ անուն կինը լաւ մը կ'ծեծէ, երեսն ու մարմնոյն զանազան կողմերն ալ ճանկռտելով։ Զոքանչը վրայ հասնելով, կ'ըսէ. «զաւակս, լամբարը պիտի տապալես.» Հրէշը կ'պատասխանէ. «լամբարին տապալելէն կը վախնաս կոր», զայս ըսելով լամբարը գետին կ'զարնէ և քարիւղը կ'բռնկի. հրէշը կնոջը մազերէն բռնելով կ'քաշէ և գլուխը բոցերուն վրայ կ'բռնէ։ Հեք կինն աչքերը բոցերէն պահպանելու համար, ձեռքերն աչքերուն կ'տանի, որուն հետեւանօք ձեռքերն ու թևերը կ'այրին։ Ցաջորդ օրը, Եանգօ իր կինը գաղտագողի Իզմիր իջեցնել կ'ուզէ բժշկի ցոյց տալու համար, բայց ոստիկանութիւնն իմանալով կ'ձերբակալէ զայն և կինն ու մայրն Իզմիր կ'ղրկէ։ Ցաջորդ օրն հեք կինն Ցունաց հիւանդանոցին մէջ կ'մեռնի։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՑՈՐԵՆ.—Երէկ ժամանեցին 38 վակոն Անատոլ և 15 վակոն Րումէլի։

ԱԼԻՒՐ.—Երէկ իրիկուն Սամանէ բաւական քանակութեամբ ալիւր կ'սպասուէր։

ԹԻՖԹԻՔ.—Շբ. օր վաճառուեցան 60 հակ, 17 ½-18 ղրշ.ի։

ՉԱՄԻՉ ԵՒ ԹՈՒԶ.—Անցեալ շաբթու, 38,000 մետրական քենթալ (անկուտ) չամիչ և 2,200 պարկ թուզ ղրկուեցան Իզմիրէ ի Լիվրբուլ։

ՄԵՏԱՔՍ.—Մետաքսի հրապարակներէն առնուած լուրերը բաղդատաբար գոհացուցիչ են։ Նախկին նիւթերու համար բաւական խնդրանք կայ, թէև զանազան ալ անպակաս է թէ գործարանք անգործութեան մէջ են։ Գործարաններուն ըրած շարունակական գնումներուն պատճառաւ է որ պատրաստը տկար սկսած է պակսիլ, և գիներն ամուր կ'մնան։ Լիոնի մէջ բարակ մետաքսներն ու ընթացիկ տեսակներն են որ կը փնտռուին, որովհետև թեթեւ և աժան հիւսուածներն են որ ամէնէն աւելի կ'սպառին։ Մարսիլիոյ մէջ սթօքին պակասութիւնն արգելք կ'ըլլայ գործառնութեանց կանոնաւոր ընթացքին։ Գիները միշտ ամուր կ'մնան և բարձրանալու հակամէտ են։ 10 ֆր.էն պակաս գնում չէ եղած։ Իսկ Պրուսայի կամ Էտիրնէի մաքուր ճերմակ խոզակներուն գինն է 10.30-10.40։ Միլանի մէջ գործերը բաւական բանուկ են թէ' խամ և թէ բանուած մետաքսներու վրայ, և գիներն ամուր կ'մնան։ Լոնտոնի մէջ կացութիւնն աստիճանաբար կ'բարւօքի ասիական հրապարակներէն առնուած նպաստաւոր լուրերուն պատճառաւ։ Չինացիք, որք եղանակին սկիզբը չէին ուզած ծախել առաջարկուած պակաս գներով, այժմ լաւագոյն գիներ ձեռք կ'բերեն։ Լիոնի մէջ գիներն են. Պրուսայի և Պաղտատի խամ մետաքս' 41 ½-44, Սուրիա 43½-44, Սուրիա կրկնոլոր (օրկանզին) 51, Պրուսա' 47-50։

ՄԷՃԷԼԼԷԻ ԱՀՔԵԱՄԸ ԱՏԼԻՅԷ
ՕՍՄ. ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ՕՐԻՆԱԳԻՐՔ

Կիսակաշի 25 ղրշ. անգլեզ

Օսմ. Քաղաքային Օրինագրքին հայերէն թարգմանութիւնը, Թուրքերէն բնագրին արտասանութեամբ, 5 հատոր, ցարդ կ'ծախուէր 50 ղրշ.ի։ Հրատարակիչն ընդհանրացնելու նպատակաւ ա՛յս բազմօգուտ Օրինագիրքը, որուն համաձայն կը քննուին ու կ'լուծուին բոլոր Օսմ. դատարաններուն քաղաքային դատերը, հարիւրին 60 զեղչած է գինը, 50 ղրշ.էն 20ի իջեցնելով, թղթակազմ. Հինգ հատորը մէկտեղ կազմուած, «կիսակաշի», 25 ղրշ. «անգլեզ»։ Փութացէք օգտուիլ այս բացառիկ գնէն, վասն զի յառաջիկայ Դեկտ. 1ին գինը պիտի բարձրանայ դարձեալ 50 ղրշ.ի։ Դիմել Պալենց գրատուն, Չաքմաքճըլար, Թիւ 20։ 2-10

ՔՐՈՆԻԿ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ

Բէօթանիոյ Առաջն. Տեղապահ Տ. Մկրտիչ Վրդ. Ազաւնունի Աֆիոն-Գարահիսարի հրդեհի մանրամասնութեան տեղեկագրին հետ, որոյ մէկ ամփոփումը երէկ հրատարակեցինք, Պատրիարքարան ղրկած է նաև պաշտօնագիր մը որ կը յայտնէ թէ Տօնէլեան եղբարք երկար ատենէ ի վեր Աֆիոն-Գարահիսարի մէջ հաստատած են եղեր գորգի գործարան մը, ուր Հայ աղջիկներ աշխատելով իրենց օրական ապրուստը կ'ճարէին։ Վերջին հրդեհէն այդ գործարանն ալ բնէկեալ, ներով և պատրաստ գտնուած գորգերով հրոյ ճարակ եղեր է և հիմա թէ' Տօնէլեանք յետին թշուառութեան մատնուած են և թէ հոն աշխատող աղջիկներ ապրուստէ զուրկ մնացած են։ Ազաւնունի Վրդ. խնդրեր է Ս. Պատրիարքէն որ Նպաստից Սնտուկէն 40-50 ոսկւոյ չափ գումար մը Տօնէլեան եղբարց տրամադրութեան ներքև դրուի, որով կարելի պիտի ըլլայ հրկիզեալ եկեղեցւոյ մօտ գտնուած գետնի մը վրայ նոր թէզկեաններ պատրաստել, որով թէ' Տօնէլեան եղբարք կ'մխիթարուին և թէ Հայ աղջիկներ իրենց ապրուստէն չեն զրկուիր։ Ս. Պատրիարքը Նպաստից Ցանձնաժողովոյ նկատառութեան յանձնեց խնդիրը։

—Խարբերդի Նորընտիր Գաւառ. Ժողովը, իր հաստատութեան պատրիարքական կոնդակն ստանալով, շնորհակալութիւն յայտներ և այս առթիւ Սանասարեան վարժարանին ի Խարբերդ փոխադրելու կարեւորութիւնն և օգտակարութիւնը մէջ բերելով ծանուցեր է որ Սորոտի վանքը Խնամակալութեան բացարձակ տրամադրութեան ներքև դրուած է, ևբաղխաւորելով որ, ցորչափ Սանասարեան վարժարան Խարբերդ մնայ, Խնամակալութիւնն իրաւունք պիտի ունենայ նոյն վանքին շէնքերը, հողերն իր ուզած կերպով բարեփոխել, շինել և կարգադրել։

—Ատանայի Ս. Աստուածածին մայր եկեղեցւոյն մէջ Ս. Աստուածածնայ վերափոխման կիրակին հանդիսաւոր պատարագ մատուցեր է Տ. Մովսէս եպսկ. Կէօմիւքճեան, ի ներկայութեան խուռն բազմութեան։ Օրուան տօնին վրայ քարոզ մը խօսեր եւ Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար բարեմաղթութիւններով վերջացուցեր է քարոզը։ Նոյնպէս Վեհ. Կայսեր Գահակալութեան տարեդարձի օրը, Տ. Մովսէս եպսկ. իրեն շնորհեալ պատուանշանն ի կուրծս, ընկերակցութեամբ տեղւոյն Տ. Գրիգոր քահանային, Վսեմ. կուսակալ փաշային այցելութիւն տալով, յանուն Ատանայի Հայ ժողովրդեան երախտագիտութիւն յայտներ է։ Նոյն գիշերը լուսազարդուեր են տեղւոյն եկեղեցիները, Առաջնորդարանն և վարժարանը։

—Արմաշու Փոխ-վանահայր Տ. Եղիշէ Եպս. Դուրեան յանձնուած է Մշոյ Ս. Կարապետ Վանուց Ժառանգաւորաց վարժարանին տեսչութիւնը վարելու համար կարող վարդապետ մը առաքուելը։

—Վանայ Վարագայ Վանքին Հոգաբարձութիւնը խնդրեր է Պատրիարքարանէ որ երկու տարի ևս ամսական 10 ոսկւոյ նպաստը շարունակուի, որպէս զի կարելի ըլլայ հիմնական կարգ մը փոփոխութիւններ մտցնել Որբանոցին մէջ։ Այս խնդիր Նպաստից Ցանձնաժողովոյ ուշադրութեան յանձնուած է։

—Ինչպէս յայտնի է, Հայ-հռոմէական Նոց Պատր. Փոխանորդ Արփիարեան Արք. Կարին կ'գտնուի քննութեան մը համար։ Տեղւոյն Կարմիր Վանքին մէջ ի պատիւ Ն. Գերապատուութեան սարքուած հացկերոյթի միջոցին, ուր ներկայ էր նաև Առաջնորդ Տ. Զաւէն Ծ. Վ., Տ. Աւետիս Արք. բանախօսութեամբ մը շնորհակալութիւն յայտնելով իրեն նկատմամբ եղած պատուոյն համար, գովեր է Տ. Զաւէն Վրդ.ի առաջնորդական պաշտօնին մէջ ցոյց տուած յաջողութիւնը։ Տ. Զաւէն Վրդ. պատշաճ կերպով շնորհակալութիւն յայտներ է։

—Մ. Պատրիարքն հաստատեց Օրթագիւղի Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութիւնը, Պատրիարքական կոնդակը պիտի ղրկուի այս շաբթու։

—Պատրիարքարանն Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան ուշադրութիւնն հրաւիրեց այն որբոց վրայ որք Ս. Ցակոբայ Որբանոցէն շրջանաւարտ ըլլալով, արհեստաւոր վարպետներու քով դրուած են՝ սորված արհեստնին կատարելագործելու համար։ Այս որբերէն մէկ քանին շատ անգոհացուցիչ վիճակի մէջ են եղեր և հետզհետէ դժգոհութեան ձայներ հասեր են Պատրիարքարան։ Միւս կողմէ յատուկ բարոյապան մը ղրկուեցաւ այդ կարգի որբերու վարպետներուն, ստուգելու համար անոնց բողոքներուն վաւերականութիւնը։

—Վանայ առաջն. տեղապահ Տ. Սահակ Եպս. խնդրեր է Պատրիարքարանէ որ Վարագայ Վանքի Վանահայրութեան կողմէ ներկայացուած տիրացու Մանուկ Գաւթէքճեանը վարդապետ ձեռնադրելու արտօնութիւն տրուի։

—Ի Բարիզ հանգուցեալ Տքդ. Գէորգ էֆ. Կեսարեանի յուղարկաւորութեան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի Հիւանդանոցին նուիրած են Տէր և Տիկին Սիմոն էֆ. Գայտէրճեան 216 ղրշ., Միհրան էֆ. Տէր Ներսէսեան 108։

* * Հանգուցեալ այրի Տիկին Նեկտար Ջենոբեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 95 ղր. նուիրած են Տէր և Տիկին Ս. Թագւորեան։

* * Հանգուցեալ Ցակոբիկ էֆ. Մազպուլեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 108ական ղրշ. նուիրած են Սիմոն էֆ. Մազլըմեան և Աղեքսանդր էֆ. Արթինօֆ։

* * Սափրիչ Հայ արհեստաւորաց կտակի տրամադրութեան համաձայն, Գեր. Տ. Եղիշէ Եպս. Ապահունի այսօր, 27 Օգս., Հիւանդանոցիս Ս. Փրկչի մատրան մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն և Պատարագ կը մատուցանէ ի հանգիստ հոգւոց ննջեցելոց յիշեալ բարեխէր արհեստաւորաց։

(Կնիք Հոգաբարձութեան Ս. Փրկչէ Հիւանդանոցի.)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.—Կ. Պոլսոյ գերմանական դեսպանատան պահակ շոգենաւին՝ Լօրէլէյի մարդոց Նիքոլաեֆի մէջ Ռուսերուն կողմէ եղած թշնամանքին համար, կատարեալ հատուցում չտրուեցաւ։ Բոլոր վկաները հաստատեցին թէ գերման նաւաստիներն ո՛չ գինով էին և ոչ ալ ո և է անկարգ ընթացք ունեցան, և այս պատճառաւ ռուս ոստիկանապետը չուզեց զանոնք ձերբակալել. հետեւապէս ռուս հրամանատարն իրաւունք չունէր զանոնք ձերբակալելու և պահականոցին մէջ պահելու։ Լօրէլէյ մեկնեցաւ առանց գոհացում ստանալու, բայց գերման կառավարութիւնը մեծ կարեւորութիւն չտար այս գործին, որովհետեւ ռուս իշխանութեանց հետ միշտ լաւ յարաբերութիւններ կ'մշակէ և ի հարկին զիջողութեամբ կը նկատէ աւարկելի կէտերը։ Օտեսայի թերթերը կ'գրեն որ եթէ այսպիսի դէպք մը արեւմտեան կառավարութեան մը հետ պատահէր, Գերմանիա անշուշտ աւելի խըստապահանջ կ'ըլլար։ Բայց Լօրէլէյի դէպքը պատահեցաւ Զարին և Վիլհէլմ Կայսեր Ռէվալի տեսակցութենէն անմիջապէս ետքը, ուստի, գերման կառավարութիւնը փափաքեցաւ շուտով փակել խնդիրը։ Հարաւային Ռուսիա բնակող գերման գաղթականները պահանջեցին որ կատարեալ գոհացում տրուի, բայց Պերլինի կառավարութիւնն անոնց համամիտ չգտնուեցաւ և Ռուսերը գոհ են որ խնդիրը ռուս իշխանութեանց համար նըպաստաւոր կերպով վերջացաւ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Ինչպէս արդէն ծանուցինք, Կաթոլիկ Նախակրթութեան պաշտպանութեան համար ընկերակցութիւն մը կազմուեցաւ, Քոյրերուն Միաբանական դպրոցներէն վտարուելէն անմիջապէս ետքը։ Շատ մը գաւառներու մէջ ճիւղեր հաստատեց և փակուած դպրոցական շէնքերուն տէրերուն հետ բանակցութեան մտաւ, օրինաւոր պայմաններու մէջ վերաբանալու համար դըպրոցները, որոնց համար ինք պիտի հայթայթէ համալսարանական վկայական ունեցող աշխարհական կաթոլիկ ուսուցիչներ և ուսուցչուհիներ, որք բարւոք կենցաղի և կրօնասէր զգացման ամէն երաշխաւորութիւններ պիտի ընծայեն։ Ուսուցչական այս նոր մարմինը պիտի գրաւէ Քոյրերուն բաց թողած տեղը, մինչև որ կառավարութենէն արտօնութիւն առնուի Քոյրերուն պաշտօնավարութեան համար։

* * Ֆինիսդէրի ծերակուտական Մ. Բիշօնի գիտողութեանց հակառակ, դատական քննութիւնը կ'շարունակուի Մ. Բրօքի և Սալօմ քահանային դէմ, Բլուատնեէի դէպքերուն առթիւ։ Մի քանի ոստիկանք վկայեցին թէ յիշեալ քահանան, աշխարհական հագուստ հագած, դպրոցներու փակման գործին հակառակութիւն կ'ընէր զանազան անպատեհ արարքներով։ Մ. Բրօք ամբաստանուած է իբր գլխաւոր կազմակերպիչը Պրըգօններուն մէջ։ Եթէ Մ. Բիշօն միջամտած չըլլար, յիշեալ հակառակութեան դէպքերուն հետեւանքներն աւելի ցաւալի կրնային ըլլալ։ Տեղւոյն քոմիսէրը խոստացած էր որ, եթէ գործն անուշութեամբ վերջանայ յանցաւորներուն ո՛չ մէկը պիտի գտնուի, բայց իշխանութիւնք կ'պատասխանեն թէ յիշեալ քոմիսէրն արտօնուած չէր այդպիսի խոստում մը տալու։

* * Ի Մորլէ, կաթոլիկ տիկնայք կառավարութեան դիմեցին, արտօնութիւն խնդրելով ձրի դպրոցներ բանալու՝ Քոյրերուն վտարմամբը փակուած դպրոցներուն տեղ։ Հրամանագրերուն գործադրութիւնը դեռ չէ աւարտած։ Մարսիլիոյ ոստիկանութեան քոմիսէրն անցեալ Դշ. ներկայացաւ Ս. Կարոլոսի Քոյրերուն մայրավանքը, և հրամայեց որ մինչև ութն օր ցրուին երթան, որովհետև իրենց միաբանութիւնն օրինաւոր արտօնութիւն ստացած չէր։ Այս մայրապետներն ոչ նուազ քան 14 դպրոց ունին միա'յն Մարսիլիոյ մէջ։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ.—Մ. Ժիւլ Քանպօն, որ Մատրիտի դեսպան անուանուեցաւ, առաջիկայ շաբթու Ուաշինկթընէն կ'դառնայ իր հրաժարագիրը մատուցանելու Րուզվէլդ նախագահին, որուն հետ շատ մտերիմ էր. տեսակցութեան միջոցին ըսաւ Մ. Քանպօն.—«Անշուշտ մեծ գոհունակութեամբ ընդունեցի Մատրիտի դեսպանութիւնը, որուն համար կ'ըսուի թէ մասնաւոր յարմարութիւն ունեցած եմ Ամերիկայի և Սպանիոյ հաշտութեան պայմաններուն բերմամբ։ Բայց նաև խորին ցաւով կ'մեկնիմ Մ. Նահանգներէն, ուր իմ կեանքիս ամենէն երջանիկ տարիներն անցուցի և սիրալիր բարեկամութիւններ շահեցայ։» Մ. Քանպօն յարեց թէ տարւոյս վերջը Մատրիտ պիտի ըլլայ, զի կարեւոր խնդիրներ ծագած են։ Ըսել կ'ուզէ Մարոքի խնդիրը, և որովհետև երկար ատեն Ալժերիոյ կուսակալ եղած է, բացառիկ հեղինակութիւն մ'ունի ափրիկեան խնդիրներուն վրայ։ Հարցուած ըլլալով իրեն թէ, այս խնդիրը դեռ պիտի չլուծուի՞, Մ. Քանպօն պատասխանեց.—Անշուշտ պիտի լուծուի, շահակից տէրութեանց միջև համաձայնութեամբ մը, բայց Ֆրանսա, աշխարհի այդ կողմը նկատելի մասնաւոր շահեր ունի։ Սպանիոյ հետ կարգադրելիք ուրիշ շահեր ալ ունի. և իմ համոզումս է որ տնտեսական կռուանին վրայ գոհացուցիչ յառաջդիմութիւններ կրնան ըլլալ յօգուտ երկուց ազգաց։ Բայց այս մասին աւելի խօսիլ կանխահաս պիտի ըլլար։»

ԼԱ ՀԷՅԻ ՆԱԽԱԱՏԵՐՆԵՐԸ.—Լա Հէյի Իրաւարար Ատեանին անդամները, որք Մեքսիկայի և Մ. Նահանգաց միջև եկեղեցական ստացուածքի մը խնդիրը պիտի կարգադրէին, ամբողջացած ըլլալով, Ատեանն հետեւեալ կերպով կազմուած է. Սըր Էտուըրտ Ֆրայ և Մր. Մարդենս' ներկայացուցիչք Միացեալ Նահանգաց, Մ. Ասեր և Մ. Լաման' ներկայացուցիչք Մեքսիկայի. իսկ միւս անդամն է Տքդ. Մաձըն, դանիական Երեսփ. Ժողովին նախագահը, որ միւս չորս իրաւարարներուն կողմէ ընտրուած է. Լա Հէյի Ատեանն առաջին անգամ ըլլալով իրաւարարական դատ մը կ'տեսնէ. Տքդ. Մաձըն պիտի նախագահէ ատեանին նիստերուն։

ՊՕԷՐ ՀՐԱՄԱՏԱՐՆԵՐԸ.—Վերջին օրերու միջոցին բաւական թուով, յառաջագոյն Անգլիայէ վտարուած Պօէր հրամատարներ գացին Պրիւսէլ։ Պօէր զօրավարներուն միջնորդութեամբ նպատակ ունին թոյլտուութիւն խնդրել Հարաւ. Ափրիկէ դառնալու և տէր ըլլալու իրենց յարքունիս գրաւուած կալուածներուն։

ՎԵՐԱԴԱՐՁ.—Ցունիս 7էն ի վեր 4282 սպայ և 90,911 զինուորք մեկնած են Հարաւային Ափրիկէէն, Անգլիա և գաղթավայրերն երթալու համար։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՆՈՐ ԾԱԽՍԵՐԸ.—Պաշտօնապէս հրատարակուած վիճակագրութիւնները կ'հաղորդեն թէ Հարաւ. Ափրիկէի պատերազմին երեսէն Անգլիացիք կորսնցուցին 21,942 զինուոր ու սպայ և ունեցան 22,829 վիրաւոր։ Իսկ պօէր զօրավարաց տեղեկութեանց համեմատ, Պօէրները կորսնցուցին 3,500 մարդ. բայց ծանօթ է որ պատսպարաններուն մէջ մեռնող պօէր տղոց թիւը շատ մեծ է։

ԶԱՐԸ այսօր, 9 Սեպտ. Բուրաք կ'երթայ մեծ ռազմափորձերուն ներկայ գտնուելու համար. անկից ալ Խրիմ պիտի երթայ Զարուհիին և աղջկանը հետ։ Կայսերական ընտանիքը հոն պիտի մնայ մինչև Դեկտեմբեր, անկէց ետքը տեղի պիտի ունենայ Զարին փոխադարձ այցելութիւնն առ թագաւորն Իտալիոյ։ Մայր թագուհին վաղը Բեզերապուրկէն Քոբէնհակ կ'վերադառնայ. ուրիշ իշխանական անձնաւորութիւնք ալ այսպէս ճամբորդութեան պիտի ելնեն։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆԻ ՕՐԷՆՔՆԵՐՆ Ի ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ.—Վերջերս Հունգարիոյ Նախարարապետը՝ Մ. Սէլ, որ միանգամայն Ներքին գործոց Նախարարն է, հրամանագիր մը հրատարակեց, որով Սեպտ. 1էն սկսեալ, պանդոկներու մէջ մուրի սպասուհիներ և գինեպանուհիներ պահելը կ'արգիլէ, եթէ չեն լրացուցած օրինական տարիքը, որ է քսանմէկ։ Այս հրամանագիրը թէ մայրաքաղաքին և թէ գաւառներուն համար է. օրէնքին դէմ գործողն երեք հարիւր քուրոն (քսան Նաբոլէոնի չափ գումար մը) տուգանք պիտի վճարէ. յանցանքի կրկնութեան պարագային՝ տասնեւհինգօրեայ բանտարկութեան պատիժ պիտի տրուի։ Ուրիշ նոր հրամանագրով մ'ալ Մ. Սէլ, բժիշկներէն զատ ամէն մարդու կ'արգիլէ մարձումն կատարել։ Կասկած չկայ թէ այս երկու օրէնքներ մեծ չարիքներ արմատախիլ ընելու կոչուած են. միայն թէ, ո՞վ պիտի պահէ ատոնց կէտ առ կէտ գործադրութիւնը։ Ասկէ առաջ կատարուած փորձ մը ամբողջովին անյաջողութեան մատնուեցաւ. յայտնի է որ Մարիա-Թերեզա կայսրուհի-թագուհւոյն դրած օրէնքները բոլորովին հակառակ արդիւնք մը տուին։ Միայն աս կէտն անհերքելի է թէ, ինչո՞ւ օրինական տարիք կը փնտռեն լոկ գինետանց մէջ սպասաւորող կանանց համար, մինչ անդին հազարաւոր կիներ կան, որք իրենց ապրուստը կ'ճարեն ոչ նուազ անվայել միջոցներով։

Մ. ՇՊԷՅՆԻ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ.—Լա Հէյի մէջ անցեալ Դշ. Մ. Շպէյնի առողջական վիճակի մասին խորհրդակցութիւն մը կատարեցին Բրօֆ. Էրպ' Հայտէլպէրկէն, և Բրօֆ. Ուէնքլըր' Ուդրեխդէն. հիւանդին վիճակը գոհացուցիչ էր. Բրօֆ. Էրպ կ'ըսէ թէ Մ. Շպէյն պիտի աղէկնայ, թէպէտ կամաց կամաց։

ՇԱՀՆ Ի ԲԱՐԻԶ.—Անցեալ Եշ. ծանուցուեցաւ թէ Պարսից Շահը շատ ախորժած ըլլալով Բարիզի կեանքէն, երկու օրուան համար յետաձգեց իր մեկնումը, որ պիտի կատարուէր Սեպտ. 10ին։ Շահն ուղղակի Ս. Բեդերսպուրկ պիտի երթայ և անկէ՝ Պարսկաստան։

* * Սպանիոյ Թագաւորին այն երկու մասնաւոր պատուիրակներն որք Շահին կը բերեն Ոսկեգեղմն պատուանշանը, Բարիզ հասան, և շուտով տեսակցութիւն մը պիտի ունենան Պարսից Վեհապետին հետ։ Անցեալ Եշ. Շահն երկար պտոյտ մ'ըրաւ Կենդանաբանական Պարտէզն այցելած միջոցին փափաք յայտնեց տեսնել անգղներուն և խոշոր օձերուն կերակրուիլը։ Այդ պատճառաւ կենդանի ճագար մը անգղին վանդակին մէջ դրին, բայց փոքրիկ կենդանին ա՛յնքան աշխուժութեամբ աստին անդին ցատկեց որ, թռչունները վախցան և իրենց պահկելու տեղը գացին։ Վարագօճը նոյն վախկոտութիւնը ցոյց չտուաւ սակայն, այլ իրեն կեր տրուած ճագարն անմիջապէս լափեց։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Վիեննայի թերթերուն մէջ կ'կարդանք թէ Ակրամի մէջ Խրուատներուն ու Սերպերուն տհաճոյ անցքերը վերջ գտան շնորհիւ կառավարական ազդու տնօրէնութեան, որով անմիջապէս չորս զինուորականէ միայնուն Ատեան կազմուեցաւ յանցապարտները դատելու, և մեղաւոր գտնուածներն Օրէնքին վերջին պատիժովը պատուհասելու համար։ Վիեննայէն առժամապէս Ակրամ առաքեցաւ մահու պատժին պաշտօնեան։ Վիեննայի թերթերը կ'գանգատին միայն պատերազմական պաշտօնատան ընթացքէն, որ Ակրամ ղրկած զօրաց երեք վաշտերուն համար ուտեստեղէն հայթայթած չըլլալով, մարդիկը նոյն երեկոյեան մինչև կէս գիշեր պահակութիւն ի գործ դրին փողոցներու մէջ առանց պատառ մը հաց բերաննին դնելու, և ուտելիքն հասաւ առաւօտ դէմ։

ՍԵՐՊԻՈՅ մէջ օրթոտոքս Սերպերը զայրացեր են կաթոլիկներուն դէմ, որովհետև Խրուատները կաթոլիկ են, բայց Սերպիոյ մէջ Խրուատ չկայ։ Այսու հանդերձ Սերպ Կառավարութիւնն հսկողութիւն ի գործ կ'դնէ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏՓՂԻՍԻ ԳԱՒԱՌԻՆ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ.— Սրտաշարժ մանրամասնութիւնք. — Անցեալ Օգս. 17ի աղետալի երկրաշարժին վրայ Թիֆլիսի թերթերն հետեւեալ մանրամասնութիւնները կ'հաղորդեն. Հողին մէջ բացուած ճեղքը քսան գիւղ կործանեց և եօթն հարիւրի չափ մարդիկ սպաննուեցան. տունի, անասունի, և ընդհանուր վնասն է քառասուն միլիոն՝ ռուպլի. Քազպէք լերան հիւսիսային կողին վրայ ջերմուկներ կան, ուր կ'երթան յօդացաւէ և խոյլէ տառապող հիւանդները. Տաք ջուրի աղբիւրները կ'նաւին այդ լերան մօտ գտնուող սանաժարանի մը առջեւէն. Անցեալ Օգստ. 17ին այդ սանաժարանն սկսաւ շէյ-ն ի մէկ կողմ ծռիլ և շարժուիլ. միանոյն ատեն քարի և սառի կտորներ դուրս կ'ժայթքէին բացուած ծերպերէն. Քիչ յետոյ տաք ջուրի բաղնիքը գտնուողները նշմարեցին որ բաղնիքին սովորաբար յստակ ջուրը պղտորած էր և հետզհետէ ալ կ'բարձրանար. բայց երկու սեռէ խառն քանի մը հարիւր լուացուողները ծիծաղելի կ'գտնէին աղէտքի մը հաւանականութիւնը, և կ'շարունակէին իրենց ուրախ զուարթ գործը. Յանկարծ, ամբողջ ձորը խլացուցիչ որոտումով մը լեցուեցաւ, գետին տակէն ձայներ սկսան լսուիլ, գետն ահարկու հեղեղի մը փոխուեցաւ, հետը տանելով ժայռի և սառի ահագին կտորներ. Այն ատեն միայն բաղնեւորներուն խելքը վրանին եկաւ և փորձեցին ինքզինքնին ազատել, բայց չա'տ ուշ էր ալ. Լերան ամբողջ հիւսիսային կողը սանաժարանին հետ մէկտեղ գիւղէ գիւղ կ'գլտորտէր, ճամբուն վրայ ամէն ինչ խորտակելով և բնաջինջ ընելով. Մէկ երկու վայրկեանի մէջ քսան քիլոմեդր երկայնութեամբ և մէկ քիլոմեդր լայնութեամբ ձորն ամբողջ դարձաւ. Ժայռի, սառի և հողի կոյտերը, որոցմով լեցուեցաւ ձորը, 300 մեդրի բարձրացան. Բաղնիքը գտնուողներէն միայն չորսը ողջ մնացին և այս մանրամասնութիւնները պատմողը մին է անոնցմէ. Այդ ականատեսը կ'նկարագրէ թէ չատ մը մարդիկ և կենդանիներ սոսկալի փոթորիկէն օդին մէջ սաւառնելով սառի և ժայռի կոյտերուն կ'բախէին. Կիները, թռչուններու նման մթնոլորտին մէջ կ'սուրային կայծակի արագութեամբ. վերջը, վեց քիլոմեդր հեռուէն կարելի եղաւ գտնել իրենց մարմինները, որք անճանաչելի յօշոտուած էին. Հովիւի մ'ալ գլուխն և բազուկները կորսուած էին. Ջուրին մէջ գտնուած եօթն հարիւր դիակներուն մէջ հատ մը չկար որ յօշոտուած չըլլար. գլուխները մէկ կողմ, բազուկներն ուրիշ կողմ, իսկ ջարդ ու փշուր ոսկորներն ալ տարբեր տեղ. Եւ այս իրապէս սոսկալի աղէտը պատահեցաւ երեք վայրկեանէ աւելի կարճ ժամանակի մը մէջ.

ՄԱՐՏԻՆԻՔԻ ՆՈՐ ԱՂԷՏԸ. — Քանի մը մանրամասնութիւններ. — Աւելի երկրաշարժին հետեւանօք հեռագրական թելերը խզուած և կտոր կտոր եղած էին. այդ էր պատճառն որ Մարդինիքի նոր աղէտքին նկատմամբ օրը օրին մանրամասնութիւն չհաղորդուեցաւ. Բայց աղէտքին մօտը գտնուող Սէն-Լիւսի կղզին, որ Անգլիոյ հետ կապուած է հեռագրական թելերով, կրցաւ ի վերջոյ մի քանի լուրեր հաղորդել. այդ կղզիին բնակիչներն ականատես եղեր են աւելի կործանման. Մինչև Օգս. 17ի չաբաթ գիշերն ամէն ինչ հանդարտ էր. ու ահա յանկարծ հորիզոնին ծայրէն սոսկալի մելանի մթութեամբ ամպ մը սկսաւ թխալիլ. ամպին մէջէն մերթ ընդ մերթ կրակի կտորներ և բացուած ծերպերէն կայծեր դուրս կ'ցայտէին. Օդին մէջ որոտման ձայներ լսուեցան. ծովն որ մինչև այն ատեն խաղաղ էր, յանկարծ սկսաւ եռալ և ուռիլ. բնակիչներուն ահ ու սարսափը կարելի՞ է նկարագրել. Այսպէս 3 ժամ մնացին, մահու և կենաց վայրկեաններ. Յետոյ, մելանի գոյն ամպը կարմրեցաւ և հազարաւոր կայծեր կ'թռչտէին օդին մէջ, որոտումներն ալ չէին դադրած, այլ կրկնակի ուժգնութեամբ կ'գոռային. Քաղաքին ամէն կողմէն ճարճատիւններ կ'լսուէին, սեղաններուն վրայ առարկայ մը չէր մնար, ամենքն ալ պատուհաններէն դուրս կ'թափէին մեծաղմուկ. Կէս գիշերին կրակը մարեցաւ և ամէն ինչ հանդարտեցաւ. միայն սեւ ամպը կ'թառէր Մարդինիքի վրայ. Կղզիին օգնութեան փութացող չոգենաւները կարող չեղան մօտենալ, որովհետեւ ցեխ կ'տեղար ամէն կողմ. Մարդինիքի այս նոր աղէտքն ամբողջովին քանդեց Բարպէն և Մորն-Ռուժը, որք Մայիսի աղէտքին ատեն մասամբ միայն աւերուած էին. Երեւան քիլոմեդր տարածութեան մը վրայ տակաւին ութ օր առաջ տուները կանգուն էին և բոյսերը կենդանի, բայց հիմա ամէն բան հիմնայատակ կործանած ու մոխիրի տակ թաղուած է.

*\. Բոր-Քասդրիէն (Սէն Լիւսի կղզի) Սեպտ. 5 Թղթակիր հեռագիր մը կ'ըսէ թէ 2000 հոգիի կորուստ պատահած է Օգոստ. 30ի աղէտքին ատեն, և ո'չ թէ վերջին բորբոքման միջոցին.

*\. Գաղթային նախարարը, Մարտինիքի նոր աղէտքին լուրն առնելուն պէս, կառավարչին տրամադրութեան տակ դրաւ 500,000 ֆր. ի գումար մը. Նախարարն հրամայեց որ ապագայ վտանգի մը առաջքն առնելու համար հարկ է կղզիին բնակչութիւնը պարպել. Բաց աստի, կառավարիչին յանձնարարուած է Բըլէ լերան վրայ աւելի կատարելագործեալ դիտարան մը հաստատել, որպէս զի հրաբուխին բորբոքման նշանները նախապէս հասկցուին. Ֆրանսական թերթերն ուրախութիւն կ'յայտնեն թէ Թաժ յոծանուան անյիշատակ ազատուած է աղէտքէն.

*\. Մարդինիքի աղէտեալներուն համար Ֆրանսայի գաղթային նախարարին բացած հանգանակութիւնը, մինչեւ այսօր բարձրացած է ութ միլիոն հարիւր եօթն հազար հարիւր վաթսուն և եօթ ֆրանքի. Վերջին նուիրատուներուն մէջ է Բորդուկալի Թագաւորը, որ 10,000 ֆր. նուիրեց.

ԿԻՆԵՐՆ ԵՒ ՍԲՈՐԴԸ.—Միլիոնատէր ամերիկուհւոյն՝ Տիկին Ֆէյրի անակնկալ մահը, ինքնաշարժ կառքի ծանօթ արկածին հետեւանքով, պատճառ եղաւ որ անգամ մ'ալ հրատարակուին այնքան յեղյեղուած թեր ու դէմ փաստերը, այդ դարասկիզբին սբորդին առթիւ. Ռումանիոյ Թագուհին (Քարմէն Սիլվա), Տիկին Ալֆոնս Տօտէ և ուրիշ նշանաւոր կիներ նպաստաւոր չեն խօսիր առ հասարակ կանանց սբորդի մասնակցելուն. —Կնոջ մը համար պէտք են, կ'ըսէ Քարմէն Սիլվա, արդի սբորդները, եթէ Սաքսոնդալոյի նման անշնորհալի և յուզիչ միայ մնայ, եթէ սրբուհի Ժընըվիէվին նման թշուառներուն օգնութեան հասնի, եթէ սրբուհի Սեսիլիային պէս նուագարանէ, Պլանշ տը Քասդիլի չափ իր զաւակները խնամէ, եթէ Պերթա Թագուհւոյն նման բուրդ մանէ, եթէ Պեննըլոբէին պէս գուլպայ հիւսէ, եթէ Ռումանացի հին իշխանուհիներու նման ձեռագործ բանի, եթէ Աննա տը Պրըթանըի նման ժամագիրքեր նկարէ, եթէ Ֆլօրէնս Նայթինկէյլի պէս վիրաւորեալներ խնամէ, եթէ Մարկըրիդ տը Նավարի և Աւստրիոյ Էլիզապէթ կայսրուհւոյն նման ոտանաւոր գրէ, եթէ... Եթէ կիները քաջութիւն ցոյց տալ կ'ուզեն առով, կարծեմ հարկ չէ լինել Ժան տ'Արքը, ոչ Տաս Թագաւորին աղէկը, ոչ նահատակուհիներն և ոչ ալ մայրերը. կնոջ քաջութիւնը կատարելապէս արտացոլուած է, և սբորդի մասնակցելու հարկ չկայ, այրերը հաւասարելու համար առ. Եթէ սբորդը նուիրութիւն կ'պատճառէ ինծ, պատճառն այն է որ վախով կ'տեսնեմ թէ ասպետական այրը կ'սպաննուի արդի կինէն.

ԵՐԿԱԹԻ ԵՒ ՊՈՂՊԱՏԻ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ. Սեպտ. 3ին Տիւսելտորֆի մէջ գումարուեցաւ Երկաթի և Պողպատի Համաժողովը, որուն զրկուած պատգամաւորներն ընդունուեցան Տիւսելտորֆի կառավարչին, Գերման Երկաթագործներու Ընկերութեան նախագահին և երկրորդ քաղաքապետին կողմէ. Համաժողովին նախագահ՝ Մր. Հոլիդուէլ, բուռն ծափահարութեանց մէջ ծանոյց թէ իրեն յաջորդ ընտրուած էր Մր. Էնտրիու Քարնեկի, յառաջիկայ շրջանին համար, որ կ'սկսի Մայիսին (1903). Ժողովին այս պաշտօնական բացումէն յետոյ մի քանի ուսումնասիրութիւններ կարդացուեցան երկաթի և պողպատի ճարտարարուեստին վերաբերեալ. Կէս օրէ վերջ Ժողովին անդամներն այցելեցին Ճարտարութեանց, Առեւտուրի և Արուեստից Ցուցահանդէսը, որ բացուած է Տիւսելտորֆի մէջ.

ԵԿԵՂԵՑԻ ՄԸ ԿՈՐՃԱՆԱՄ.—Հռոմէն կ'հեռագրուի թէ Նափոլիի Սանդա Լուչիա եկեղեցին կազի պայթման մը հետեւանքով կործաներ է. Մի քանի անձեր մեռեր և չատեր վիրաւորուեր են.

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆՈՐ ԳԻՒՏ. — Նիւ Եորքի մէջ կազմուեցաւ 1,000,000 տոլար դրամագլխով ընկերութիւն մը, որ Անդրատլանտեան չոգենաւներուն ճամբորդներուն համար պիտի պատրաստէ ուիսքիի և գինիի «քոմբրիմէ»ներ (հաստատուն մարմնի վերածել հեղուկը). Նիւ Եորքցի և Պալդիմորցի հարուստներ բաժնեկից են այս ընկերութեան. Նորահաստատ գործարանը մինչև նոր տարի պիտի պատրաստէ ոգելից ըմպելեաց հաստատուն կտորներ. գիւտն ըրած է ամերիկացի մը.

ԼՈՆՏՈՆԻ ՈՃԻՐՆԵՐԸ.—Լոնտոնի թերթերը կ'ըսեն թէ հինգ չաբաթէ ի վեր քաղաքին մէջ 21 ոճիր գործուած է. Անցեալ Գշ., Լոնտոնի ամէնէն բազմամարդ թաղերէն մէկուն՝ Նիւ Քրոսի մէջ Քովիլլա անուն մարդ մը —մա՛րդ մը— սպաննեց իր կինն և չորս զաւակները. Մարդասպանն յայտարարեց թէ չքաւորութենէն մղուած էր այդ ոճիրը գործելու. Լոնտոնի ուրիշ մէկ թաղին մէջ նոյն գիշերը կին մը սպաննուած գտնուեցաւ.

ՆՈՐ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ.—Քէնէտիըն Բէսիֆիք անուն երկաթուղւոյ ընկերութիւնն անդրատլանտեան նոր գիծ մը բացումն որոշեր է. Շուտով 12,000 թոնօնոց վաճառներ պիտի չինուին. Նոր գիծը մէկ կողմէն պիտի անցնի Լոնտոնէ, Պէլֆասդէ, Կլասկօյէ, իսկ միւս կողմէ՝ Մոնրէալէ. ձմեռն Հալիֆաքսի նաւահանգիստը պիտի գործածուի Մոնրէալի տեղ.

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՊԵԼԿՐԱՏ, Սեպտ. 8.—Վարչապետ Մ. Վուիչ Ապացիա մեկնեցաւ արձակուրդով.

ՊԵՐԼԻՆ, 8.— Ռումանիոյ գահաժառանգ իշխանն հոս եկաւ Գերման բանակին ռազմափորձերուն ներկայ գտնուելու համար. Նոր Պալատին մէջ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ իրեն.

ՍԷՆԴ-ԱԿՌԷՎ, 8.—Երկաթուղւոյ գծին վրայ չինուող կամարաւոր ջրուղի մը փլաւ. 9 գործաւորք տակը մնալով մեռան.

ԹԻՎՕԼԻ, 8.—Զինուորական օդապարիկ մը կազի ընդունարաններուն հետ հաղորդակցութեան մէջ դնող երեք գլաններ պայթեցան. 14 զինուորք վիրաւորուեցան, որոնցմէ երեքին վիճակը ծանր է.

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, 8. — Յունաստանի գահաժառանգ իշխանը, իր կինը՝ Սոֆի իշխանուհին, ինչպէս նաև Եորկիոս և Անդրէ իշխաններն արտասահման մեկնեցան.

ԼՈՆՏՈՆ, 8.—Արքայական ամոլը Պալմօրալ հասաւ. Էտուարտ Թագաւոր չատ գոհ է իր ծովային ճամբորդութենէն.

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, 8.— (Պաշտօնական).— Զարուհին անցեալ եօթնեակը գոհացուցիչ կերպով անցուց. Ոև է ծանր ախտանիշ չէ տեսնուած. Տաքութիւնն և բազկերակը կանոնաւոր են. Կայսրուհին այժմ ապաքինման բարւոք ճամբու մէջ է. Այլ ևս բժշկական տեղեկագիր պիտի չհրատարակուի.

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՌՆԻԷԻ

ԲԱՐԻԶ, Սեպտ. 8.—Զօրավար Անտրէի չուրջը գտնուողները կ'հաստատեն թէ պատերազմական նախարարն որոշեր է ի պաշտօնէ հանգստեան կոչել Գնդ. Սէն-Ռըմին, անկարգապահութիւն գործած ըլլալուն ի պատիժ.

—Գաղթային պաշտօնարանը դեռ ո և է հեռագիր չէ ստացած հաստատող թէ Սեպտ. 3ին նոր ժայթքում մը պատահած է Մարդինիքի մէջ.

—Ստուգուած է թէ Մ. Բօլ Տէշանէլ նորէն ընտրելի պիտի չներկայանայ Երեսփ. Ժողովոյ նախագահութեան.

ԲԵՇԴԱ, 8.— Մաճառ կառավարութիւնը Երեսփ. Ժողովէն 100 միլիոն քրոնի վարկ մը պիտի խնդրէ հանրային չինութեանց և բանակին համար.

ԼՈՆՏՈՆ, 8.—Կ'ծանուցուի թէ Հնդկաստանի Նախարար Սըր Համիլդըն պիտի հրաժարի ի մօտոյ.

ՊԵՐԼԻՆ, 8.—Ռումանիոյ թագաւորն ի մօտոյ Պերլին պիտի գայ, Վիլհէլմ կայսեր հետ խորհրդակցելու համար.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՕԷՐ ԶՕՐԱՎԱՐՔ ԵՒ ՄՐ. ՉԷՄՊՐԼԷՆ

ԼՈՆՏՈՆ, Սեպ. 5.—Պօէր զօրավարք այսօր Մր. Չէմպրլէնի և Լորտ Քիչնէրի հետ երկու ժամու խորհրդակցութիւն մը ունեցան. Գաղթային պաշտօնատան առջեւ, զօրավարաց հասնելէն ժամու մը չափ առաջ, ժողովրդեան անսովոր բազմութիւն մը հաւաքուած էր և ոստիկանք հազիւ կրցան անոնց կառքերուն ճամբայ բանալ. Ժամն 2.40ին Մր. Չէմպրլէն եկաւ կառքով, ժողովուրդը համակրական գոչերով բարեւեց զանի. 10 վայրկեան ետքն ալ զօրավարք հասան քարտուղարի մը հետ, բաց կառքով. Լորտ Քիչնէր կողմնակի ճամբով մը մտաւ պաշտօնատուն աննշմարելի կերպով. պաշտօնատան մէջ լրագրի մը ներկայացուցչին ըսուեցաւ թէ բանակցութեանց վրայ ո և իցէ տեղեկութիւն չպիտի տրուի պաշտօնապէս.

*\. Պօէր զօրավարաց Չէմպրլէնի հետ բանակցութեանց արդիւնքին վրայ զանազան լուրեր կան. Իրազեկ աղբերց մէջ կ'ըսուի թէ ժողովը Պօէրներուն նպաստաւոր որ և իցէ կարեւոր զիջողութիւն չէ ըրած. Գաղթային Նախարարը հաւանութիւն տուած է երկրորդական կարգի առաջարկութեանց, բայց դաշնադրութեան պայմաններն անփոփոխ պահուած են.

ԼՈՆՏՈՆ, Սեպտ. 6.—Առաւօտեան թերթերէն և ոչ մին տեղեկութիւն չէ տուած պօէր զօրավարաց և Չէմպրլէնի բանակցութեանց մասին. բայց ամենքն ալ կը կարծեն գիտնալ թէ որ և իցէ կարեւոր որոշում մը տրուած չէ. Տէյլի Մէյլ կ'ըսէ թէ Պօէրք չատ դժգոհ են բանակցութեանց արդիւնքէն և Հոլանտա պիտի վերադառնան. Թայմզ կ'կարծէ թէ անոնք առաջուց որոշած էին տրուած պայմաններուն մասին որ և է փոփոխութիւն չպահանջել.

ՎԻՐԽՈՎ

ԼՈՆՏՈՆ, Սեպտ. 6.— Ամէն թերթեր Վիրխովի վրայ երկար կենսագրականներ գրելով կ'հռչակեն անոր գիտական ու անձնական և քաղաքական անկախ ընթացքին ունեցած գերազանցութիւնը.

ՎԻՐԽՈՎԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ՄԱՀԸ

ՊԵՐԼԻՆ, 5 Սեպտ.—Անցեալ Յունուար 4ին, Վիրխով արկածով մը սրունքին վերի մասին հատ ոսկորը կոտրած էր. արդէն ծերերը դիւրաւ կ'ենթարկուին այդ բանին, քանի որ ոսկորները դիւրաբեկ կ'ըլլան. Վիրխով ալ հանրակառքէ մը վար իջած կամ ցատկած ատեն պատահած էր այդ. Կ'երեւի թէ այդ միջոցին կաթուած մ'ալ ունեցաւ և այդ պատճառաւ բոլորովին ընկճած էր. Նախապէս հիւանդութիւնն ապաքինութեան ճամբուն մէջ մտաւ. այնպէս որ յունուարի վերջերն հիւանդը կրնար մէկ քանի ժամեր անկողնէն դուրս անցընել. բայց երթալով տկարացաւ ու ծերութենէն ինկաւ, որով իր ֆիզիքական ամբողջ վիճակին վրայ աննպաստ ազդեցութիւն մը յառաջ եկաւ. Ապրիլի սկիզբները Վիրխովի բարեկամներն ուրախացան լսելով թէ օդն աղէկ եղած ատեն կրնար մէկ քանի ժամ կառքով չրջագայիլ և ինքնիրենը վեր ելնել սանդուղէն. Մայիս 2ին Վիրխով կազդուրուելու համար ուղեց Թէփլիցցի հանքային ջուրերն երթալ, և անկէ ալ իր առողջութեան մասին աղէկ լուրեր առնուեցան. Յունիս 13ին Թէփլիցցէն Հարցպուրկ գնաց, բայց այդ տեղի մաքուր օդն ալ զգալի լաւութիւն մը չըրաւ իր առողջութեան վրայ. Վիրխով հոն ալ կառքէն վար ինկաւ, անշուշտ կաթուածի մը պատճառաւ և իր վիճակն աւելի գէշցաւ անկէ ի վեր. Կանխապէս վախցուած բանը տեղի ունեցած էր, այսինքն հիւանդութեան երկարատեւութիւնն զգալի տկարութիւն մը յառաջ բերած էր իր վրայ, որով դժբաղդաբար, դիւրացած էր զանազան հիւանդութեանց մուտքն իր մէջ, այսինքն դժուարաշնչութիւն, երիկամունքի բորբոքում եւ ջրգողութիւն, որք պատճառ եղան իր մահուան. Վիրխովի ընտանիքն արդէն մէկ քանի չաբաթէ ի վեր կ'տատանէր վախի և յոյսի միջև. Հարցպուրկ գտնուած ատենէն սկսած էր հիւանդութեան մէջ յարափոփոխ վիճակ մը. Շատ կ'քնանար և արտաքին աշխարհի գրեթէ չէր ուզեր մասնակցիլ. Անցեալ իրիկուն խելաթափութիւն մը եկաւ վրան. իրեններները չէր ճանչնար. Այսօր կէս օրին այցելեց իրեն վաղեմի բարեկամ ու բժիշկն Տօքթ. Ռուկէ և ժամ մը կեցաւ հիւանդին քով, ժամը 1ին (կէսօրէ մէկ ժամ ետքը) տեսնուեցաւ մահուան մօտալուտ գալուստը. Կինն ու աղջիկը քովն էին. Իր որդին՝ Բրոֆ. Տօքթ. Հանս Վիրխով հեռաձայնով կանչուեցաւ որ չուտով փութաց իր հօր քով. Ժամը երկուքն էր երբ հասաւ մահն այդ մեծ մարդուն, որ մեռաւ առանց ցաւի և առանց ձայնի. Բրակայէն, Սդրազպուրկէն, Քասսըլէն հոս հասան իր ազգականները, յուղարկաւորութեան կարգադրութիւններն ընելու համար. ցաւակցական հեռագիրներ կ'անձրեւեն ամէն տեղէ. առաջին մխիթարագիրը կոմս Պիւլով զրկած էր հանգուցեալին ընտանեաց. Մարմինը դրուած է պարտէզի սենեակին մէջ. Մահն աւելի պայծառացուցած է Վիրխովի դիմագիծերը. վերջին օրերու ցաւագին վիճակներուն հետքն անգամ չերեւիր.

ԲԱՐԻԶ, Սեպտ. 6.—Բարիզեան ամէն թերթերն երկար յօդուածներ նուիրած են Բրոֆ. Վիրխովի վրայ, որոնց մէջ ի վեր կ'հանեն անոր գիտական բարձր հմտութիւնն ու աշխարհահռչակ համբաւը. Մաթէն գրած է թէ «մենք չենք յիշեր բռուսիացի քաղաքագէտը, այլ կ'խոնարհինք այդ մեծ մարդուն գիտութեան առջեւ որ այլ ևս դադրած է աշխատելէ. Կը խոնարհինք այդ հանճարին առջեւ որուն բացած էինք մեր Institut françaisի դուռները, զոր իր ներկայութեամբը կ'պատուէր ինչպէս իր մեծ անուան փայլովը պիտի պատուէր Մարդկութիւնը».

ՊԵՐԼԻՆ, Սեպտ. 6.—Վիլհէլմ Կայսրը սա հեռագիրը զրկեց Վիրխովի այրիին.— Ձեր ամուսնոյն մահուան լուրն անկեղծ կարեկցութեամբ մը կ'լնու զիս և այդ ծանր կորուստին համար, թէ՛ ձեզ և թէ ձերիններուն կ'յայտնեմ իմ խորին վշտակցութիւնս. բարձրեալն Աստուած մխիթարէ զձեզ ձեր այս ցաւին մէջ, և իցիւ թէ մխիթարութիւն մ'ըլլայ ձեզ համար սա մտածութիւնը թէ՛ իր ջանքերովն ու աշխատութեամբը գերման բժշկութեան նոր ուղիներ բացող այն մեծ քննիչին և ուսուցչին մահը չնորհակալու զգացմամբ լցուցած է իր Թագաւորն և համայն քաղաքակիրթ աշխարհը».

ՎԻԼՀԷԼՄ ԹԱԳԱՒՈՐ

*\. Վարչապետ կոմս Պիւլով ալ սա հեռագիրը զրկեց Վիրխովի այրիին.— «Գիտութեան յառաջդիմութեան և գերման գիտական խուզարկութեանց համար անմոռանալի ծառայութիւններ ընող մեծ գիտնականին մահուամբը խորապէս յուզուած, խորին վշտակցութիւն կ'յայտնեմ թէ ձեզ և թէ ձեր պարագայից».

*\. Վիրխովի մահուան պատճառաւ Քաղաքապետական ժողովն այսօր արտասովոր նիստ մ'ընելով որոշեց Գշ. օր կէս օրէ մէկ ժամ առաջ կատարել յուղարկաւորութեան հանդէսը քաղաքապետութեան պաշտօնատան մէջ քաղաքապետութեան ծախքով. Մարմինը պիտի թաղուի Մաթէոսի նորոգ գերեզմանատունը. քաղաքապետութեան պաշտօնատան մէջ հանդէսին ատեն պիտի խօսին Բիրշներ՝ յանուն Պերլինի քաղաքին, Վալտէյեր՝ յանուն Համալսարանին. Դամբանականը պիտի խօսի Տքթ. Բիրմա.

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՖՐԱՆՔՖՈՐԴ, (Մայնի վրայ) Սեպտ. 6.—Այսօր կէս օրէ առաջ Մարքընտորֆի մօտ տեղի ունեցաւ Գ. բանակին զօրահանդէսը ի ներկայութեան Կայսեր, Կայսրուհւոյն, Գահաժառանգին, Հայնրիխ Ալպրէխտ և Բրուսիոյ Ֆրիտրիխ Լէօբոլտ, Պավիերայի Արնուլֆ, Լէօբոլտ և Լուտվիկ իշխաններուն, Լորտ Ռոպէրդսի, Քէլլի—Քէննի զօրավարին, ամերիկեան Գորպին, Եունկ և Վուտ զօրավարաց, իտալացի Կալէդդա զօրավարին և Լոնդոնյ կոմսին. Կէս օրին Կայսրուհին Ֆրանքֆորդ մտած ատեն ընդունուեցաւ քաղաքապետէն որ ուղերձ մը կարդաց. Կէս ժամ ետքը հասան Կայսրն ու գահաժառանգն որք նոյնպէս ողջունուեցան քաղաքապետին մէկ ուղերձովը. Կայսրը, ձիաւոր, չնորհակալութիւն յայտնեց քաղաքացւոց իր Տան ցուցուած անխախտ հաւատարմութեան համար. Կայսերական ամոլն և գահաժառանգը, որք ամենուրեք ժողովուրդին համակրական եռանդնոտ ցոյցերուն առարկայ էին, Բոցտամի Նոր Պալատը դարձան.

ՊԵՐԼԻՆ, Սեպտ. 6.— Ֆրանքֆորդի զօրահանդէսէն հոս հասան Լորտ Ռոպէրդս որ Սև Արծիւի Կարգին ժապաւէնը կ'կրէր և միւս անգլիացի սպաները, որք Կայսեր կողմէ տեսած սիրալիր ընդունելութենէն յափշտակուած էին, Կայսեր հիւրամեծարութիւնը չատ կ'գովէին. Կ'ըսեն թէ զօրաց անցքն ու գնացքը յոյժ սքանչելի է.

ԲԱՐԻԶ, Սեպտ. 6.—Դէպ Հայիթիէնէ կ'հեռագրեն թէ Նորդ զօրավարն յաղթուած է Լիմպէի մէջ. Իր զօրաց մէկ մասը գերի ինկած է, որոց մէջ է նաև Էմմանուէլ Էտմոնձար զօրավարը. Իր թնդանօթներուն մէկ մասն ալ թշնամեացն ձեռքն անցած է.

ՌՈՒՇԻՆԿԴԸՆ, Սեպտ. 6.—Գերման դեսպանատան քարտուղար կոմս Քուէտ, գրութեամբ մը գերմանական կառավարութեան կողմէ խորին չնորհակալութիւն յայտնեց Ամերիկայի կառավարութեան, Մայիսի ամերիկեան մարտանաւուն հրամանատարին այն ազնիւ և յուսատիոյթ ընթացքին համար, որով փութացած էր պաշտպանել Բոլոնի (Բանամա) մէջ գերման չահերը.

ՎԻԼՖՐԱՆՇ, Սեպտ. 6.—Զօր. Պրիւժէր նախաճաշ մը տուաւ ի պատիւ պատերազմական նախարար Զօր. Անտրէի. Սեղանին վրայ Աստուրիոյ իշխանը պատերազմական նախարարին դէմ նստած էր. Զօր. Անտրէ բաժակ առաջարկեց Սպանիոյ Թագաւորին և մայր թագուհւոյն, Աստուրիոյ իշխանին և սպանիական ազնուական ազգին կենաց համար, ըսելով թէ սպանիական ազգին տարեսական զգացումները յայտնի են պատմութեան մէջ. Աստուրիոյ իշխանն չնորհակալ եղաւ և փոխադարձաբար բաժակ առաջարկեց Լուպէ նախագահին, պատերազմական նախարարին և ֆրանսական բանակին համար, և հռչակեց անոր քաջարութեան յատկութիւնները.

ԼՈՆՏՈՆ, Սեպտ. 6.— Հաստատուեցաւ կ'ծանուցուի թէ Սըր Մարքուս Սամուէլ, Հրեայ հաւատքակցութեան մէկ ազդեցիկ անդամը, Լոնտոնի Լորտ Քաղաքապետ պիտի ընտրուի. Ծնած է 1853ին, 1891էն ի վեր վաճառականութիւն կ'ընէր և նախագահ էր փոխադրական մեծ Ընկերութեան մը.

ՈՒՆԻՕՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1828—1829

1828 L'UNION DE PARIS

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1828—1829

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Մինչև 1900ի վերջը հատուցեալ վնասք	252	Միլիոն Ֆրանք
1900ին գանձուած ապահովագին	21	» »
Դրամագլուխ և պահեստ	107	» »
Ապահովագրեալ դրամագլուխ	19	Միլիառ »

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Մինչև 1900ի վերջը հատուցեալ վնասք	120	Միլիոն Ֆրանք
1900 ին գանձուած ապահովագին	17	» »
Ընթացիկ ապահովագրութիւնք	260	» »
Դրամագլուխ և պահեստք	153	» »

որ ընթացիկ ապահովագրութեանց գումարին հետ կ'համեմատի 60 % — ինչ որ «Ունիօն»ի ապահովեալներուն կ'ընծայէ հաւաստի երաշխաւորութիւն մը. ՈՐՈՒՆ ՆՄԱՆԸ ԿԱՐԵԼԻ ՉԷ ԳՏՆԵԼ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԳՈՐԾՈՂ ՈՒՐԻՇ Ո ԵՒ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՔՈՎ.

Արեւելքի համար հաստատած պայմանները աննախընթաց կերպով աւելի գերազանց քան ուրիշ ո՛ և է ընկերութեան պայմանները. Շահաբաժիններու տարուէ տարի անմիջական վճարում, որով «Ունիօն»ի ապահովագրուողը ԶԵՐԾ են այն վտանգներէն և յապաղումներէն, որոց կ'ենթարկուին միշտ այն անձինք, որ Շահաբաժիններու Կուտակման (accumulation des bénéfices) ՑՈՒՑԻ և ՎՆԱՍԱԿԱՐ դրութեամբ գործող ընկերութեանց կ'ապահովագրուին.

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Տեօրէնութիւն
Կ. Պոլիս, Ղալաթա, Թահթա—Գուրուն Խան, Օսմ. Պանքային դիմացը

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ.

ՄԵԾ ԲԱՐԵՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 4.— Քանատայի ընդհանուր գործակատարն ի Լոնտոն, Լորտ Ստրէթքօնա և Քանատացի ուրիշ մեծահարուստ մը, Լորտ Մաունդ Ստէֆէն, Լոնտոնի հիւանդանոցներուն նուիրեցին աւելի քան կէս միլիոն ստերլինի դրամագլուխ մը (արժէթղթով), որ տարեկան 16,000 ստերլին տոկոս եկամուտ մը կ'բերէ.

ՄԱՀ ՄՐ. ՊՈՒՐՔԻ

ԼՈՆՏՈՆ, 4.—Ի Լոնտոն մեռաւ Լորտ Քընինկէյէ, ծանօթ Մր. Պուրք անունով, ծնեալ 1827ին, որ Լորտ Պիքընսֆիլտի դահլիճին մէջ, քաղաքական կարեւոր դէպքերու միջոցին, արտաքին գործոց խորհրդականն էր, և ապա իբրև անգլիացի պատուիրակ Կ. Պոլիս զրկուելով, գլխաւոր սատարներէն մին եղաւ կազմութեան Հանրային Պարտուց Վարչութեան. Իր վերջին պաշտօնն էր Մատրասի կուսակալութիւնը.

ՄԵՌԵԱԼՆ ՈՂՋՆՑԱՒ

ԼՈՆՏՈՆ, 5. — Մէտոցոն քաղաքին մօտ Էյլեֆորտ գիւղին մէջ ջերմագին ընդունելութիւն եղաւ Հար. Աֆրիկէէն դարձող Լուքաս զինուորին, որուն մեռած ըլլալը մի քանի ամիս առաջ Լոնտոնի պատերազմական պաշտօնատան կողմէ յատուկ գիրով իմաց տրուած էր անոր հօրը. Հայրն ու մայրը, բոլոր ընտանիքը սուգի մէջ էին, և խեղճ զինուորին մահուան տպեալ տեղեկագիրն Մէտոցոնի լրագրաց մէջ, և հոգեհանգիստ ալ կատարել տուած էին տեղւոյն եկեղեցին. Մահագրը պաշտօնական լրագիրներէն մէկը մինչև Թրանսվալ գացած ըլլալով, Լուքասի ընկերները կը կարդան և իրեն կ'ցուցնեն. Անմիջապէս զինուորն այս սխալը կ'իմացնէ իր գնդապետին, որ հեռագրաւ կ'հաղորդէ Լոնտոն, և Պաշտօնատունէն հեռագիր կուգայ զինուորին հօր թէ իր որդին ողջ է, և միեւնոյն հիւանդանոցին մէջ նոյն մականունով ուրիշ զինուորի մը մահուան առթիւ տեղի ունեցած է այս սխալը. Ծնողքին տրտմութիւնն ուրախութեան փոխուեցաւ, և իր պայմանաժամէն առաջ հայրենիք դառնալու արտօնութիւն տրուեցաւ Լուքասի.

ԳՆԴԱՊԵՏ ՍԷՆ ՌԷՄԻԻ ԴԱՏԸ

ԲԱՐԻԶ, Սեպտ. 6.—Նանդի Զինուորական Ատեանին առջև դատուեցաւ Գնդ. Սէն Ռէմի, որուն կառավարութիւնն հրաման զրկած էր զօրախմբով մը օգնելու Մայրապետներուն արտաքսման, և ինք մերժած էր. Գնդապետն յայտարարեց թէ իր քրիստոնէի խիղճն իրեն թոյլ չէր տար այս հրամանին հնազանդելու, և հետեւաբար գիտնալով հանդերձ չգործադրեց. Ատեանը չատացաւ 24 ժամուան բանտարկութիւն հրամայելով, գնդապետին ձերբակալման թուականէն՝ Օգոստ. 9էն՝ հաշուելով, հետեւապէս ազատ թողուեցաւ. Դատարանին ծախքն ալ գնդապետը պիտի վճարէ. Այս յոյժ թեթև վճիռ ծափերով ողջունուեցաւ.

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԱԶԴ.—Վարժարանիս 27րդ տարեշրջանը կ'սկսի յառաջիկայ Սեպտեմբերին. Նոյն ամսոյ 2էն նոր աշակերտաց արձանագրութեան համար Տնօրէնը պատրաստ է ծնողաց այցելութիւններն ընդունելու վարժարանին մէջ. 9էն սկսեալ կրնան ներկայանալ կարգափոխութեան համար վերաքննուելու իրաւունք ունեցող աշակերտք. Գիշերօթիկներու ընդունելութիւնը, չէնքին վրայ եղած նորոգութեանց և յաւելմանց պատճառաւ, միայն Սեպտ. 17ին պիտի կրնայ տեղի ունենալ, իսկ դասախօսութիւնք պիտի վերսկսին հետեւեալ օրը, Դշ., Սեպտ. 18.

4—1 Հիմնադիր—Տնօրէն
Ռ. Ց. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Սկիւտար, 26 Օգոստ.

ԱԶԴ.—Փոքրանի համար հայերէնի, ֆրանսերէնի և ձեռագործի հմուտ ուսուցչուհի մը կ'փնտռուի. Դիմել Գատըգիւղի Արամեան վարժարանի Տեսչութեան.

2—2

Ց. Թ. ՀԻՆԴԼԵԱՆ

ՆՈՐ ԴԱՍԱԳԻՐՔ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԵՐՐՈՐԴ ԳԻՐՔ

[illegible] Գին 6 ղրշ.

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ռ.	31 21½
Ամէնէն բարձր գին	»	31 30
Ամէնէն վար գին	»	31 10½
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	121 50
Ամէնէն բարձր գին	»	122 25
Ամէնէն վար գին	»	120 50
Թրամվայ	»	155 —
Ամէնէն բարձր գին	»	156 —

ԲԱՑՈՒՄ Օգս. 27/9 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ռ.	31 19
» » » » ժամ 5ին		31 25
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	120 75
» » ժամ 5ին		121 50
Թրամվայ	ֆր.	152 —
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	547 ½
» պարտաթ.	ֆր.	497 —
Տէրքոսի ջուրի Ընկ.	»	262 50
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Լ. Օ.	3 70

ՄԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ռ.	2 10
» ութ օրուան	»	4 —
Ռումէլիի Երկթ. »	ֆր.	2 50

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 19
Անգլիական ոսկի	»	110 03
Բոլ Էմբէրիալ	»	90 —
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 03
Քրիմից	»	51 06
Մէթալիք	»	102 10
Ռուպլ Թղթադրամ	»	8 61

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Սեպտ. 8

Օսմ. Քոնս. Սէրի Բ.	Ա. Ռ.	55 25
» » » Գ.	»	31 37
» » » Դ. բաց.	»	28 87
» » » Դ. գոց.	»	28 87
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13 12
Եգիպտական միացեալ	»	109 —
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	93 75
Այտընի Երկաթուղի	»	11 —
Փոխառութիւն Դաասպա	»	84 —
» Հելլենական 1881	»	43 —
» » 1884	»	41 —
Մոնօբոլ »	»	41 —
Գաւլէբ » փոխառ. 1888	»	94 —
» » նոր 1892	»	93 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 31
Թրանսվալ	»	6 31
Դրամազեղչ		3 —

ԲԱՐԻԶ, Սեպտ. 8

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. բաց.	Ա. Ռ.	29 25
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. գոց.	»	29 25
» » » Գ.	»	31 40
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	125 75
Օսմ. Կայսլ. Պանքա	»	580 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	101 42
Քրէտի Լիօնէ	»	1090 —
Պանք տը Բարի	»	1080 —
Սպանիական արտաքին	»	85 10
Իտալական Ռանթ	»	102 95
Թրանսվալ	»	160 50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 20
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի		3 —

ՊԵՐԼԻՆ, Սեպտ. 8

Անատոլուի Երկաթուղի	մարք	102 40
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	124 —
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.		29 20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 32
Դրամազեղչ		3 —

ՎԻԵՆՆԱ, Սեպտ. 8

Պորսան գոց է.

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԲՆԱԿԱՐԱՆԻ

ՏՕՔԹ. ՎԱՐԴԱԶԱՐԵԱՆ

ԲԺԻՇԿ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ ԵՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՏՂԱՅՈՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Իր բնակութիւնը փոխադրեց Նշանթաշի, Աբարթըման Մանուէլեան, առաջին յարկ.

Ըստ առաջնոյն հիւանդ կ'ընդունի իր բնակարանին մէջ, ամէն օր առաւօտէն մինչև կէս օր. չորեքշաբթի օրերը ձրի.

Տքթ. Վարդազարեան իր Պոլսեցի յաճախորդաց դիւրութիւն մ'ընծայելու համար ամէն չորեքշաբթի և չաբաթ կէս օրէ վերջ, կ'այցելէ Կ. Պոլիս, Պահճէ-Գափու, Մէրհամէթճեան դեղարանը՝ ուր կ'գտնուի մինչև ժամ 10 (Ը. Թ.). 6-1

PHŒNIX ASSURANCE COMPANY

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՓԻՆԻՔՍ

ՀԻՄՆԱՒԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ ԳԱՄԻՆ 1782

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՒՑՔ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,200,000

ՓԻՆԻՔՍ Ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծակի՝ կալուածք, կարասիք եւ ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք եւ միջնորդութեամբ առորագրելոցս, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կնքագրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներ։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ եւ Սեւ Ծովու եզերաց, Գալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1։

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովութիւն մ'է որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխն և պահեստի գումարը կը հասնին 4,000,000 անգլ. ոսկւոյ։

ՓԻՆԻՔՍ Ընկերութեան ապահովագրական առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 22,000,000 անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի դէպքերուն համար։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳ.—1318 Սեպտ. ամիսը, այնքան ոգեւից ըմպելիք ծախող խանութներու տուրքին երկրորդ վճարման ժամանակը մօտենալուն առթիւ, Հանր. Պարտուց Վարչութեան Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կ'ծանուցանէ Պոլսոյ և արուարձաններու մէջ ոգեւից ըմպելիք ծախող խանութպաններուն թէ մեծաւոր կանոնագրին 14րդ յօդուածին համաձայն պէտք է Օգոստոս ամսոյ մէջ անձամբ ներկայանան Ոգեւից ըմպելեաց Տեսչութեան, որ փոխադրուած է Գալաթիա, քարափին վրայ, Լոյտ խանի Բ. յարկը, և առանց օրինական արգելագիրը։ Անոնք որ չեն ներկայանար մինչև Սեպտ. 1, օրէնքին տրամադրած պատիժները պիտի ենթարկուին։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

30/12 Օգս. 1902.

* * *

ԱԶԳ.— Հանր. Պարտուց Վարչութիւնը կ'ծանուցանէ Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանին աշակերտները թէ սոյն վարժարանը պիտի վերաբացուի 1902, Սեպտ. 4/17 Դ. օր և թէ դասերն ալ նոյն օրը պիտի սկսին։ Հետեւաբար Հանր. Պարտուց Վարչութիւնը կ'տրամիրէ Պրուսայի Շերամաբուծական վարժարանին առաջին եւ երկրորդ կարգերուն աշակերտները, որ յիշուած օրը ներկայ գտնուին նոյն վարժարանին մէջ։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

29/11 Օգս. 1902. 15—9

ԲԻԶԱՆԴԻՈՆԻ ԳՐԱՏՈՒՆ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՍԵՂՐՈՍ ԽԱՆ ԹԻՒ 5—7

Հայերէն, Գաղղ. և Տաճկ. դպրոցական դասագրոց ու պիտոյից համար մեծագոյնակ մեծերը, նուէրի գիրքեր, Վիրտ—Լալագի աչխարհացոյց մեծադիր քարտէսներու, բուսաբանական և կենդանաբանական պատկերաց ընտիր հաւաքածոյ մը՝ նմոյշներով՝ միչտ պատրաստ կայ։

Նոր հրատարակութիւն

Սահմանց — Սրբազան պատմութիւն Նոր Ուխտի, չորրորդ տպ., 4 ղրչ.— Թօքիւնեան — Նոր ընթացք ֆրանսերէն լեզուի, 4 ղրչ.— Զօրաս — Նամակագրութիւն Գաղղ. Տաճկ. 12½ ղրչ.։

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ամէն կարգի նիւթերու և ՖՐԻՕՊԼԷՆԱՆ նուէրներու միակ կեդրոնատեղի։ 98

ԱՍՂԻՆԷՒ ԱԱՍՈՒԱՑԻ ՇԱՀԱՆԷ

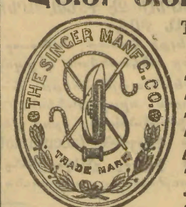
Աղիներէն Աասաայի Շահանէէէ ինթիւսպ օլունան նուժուռնէ միւճիպինճէ միւպայնա օլունաճագ չուգա վէ չայարէն չէ՛րը հալըն 29ընճը բէնչէնպիհ կիւնիւ իչալէի եվվելիւէսի վէ իլլուըն 1ինճի բաղար կիւնիւռէ 100ռէ 3 թէնզիլի պիլ գապալ իչալէի գոթիէսի իբնա գըլընճաճաղընառն իթայա թռալիպ օլանըարըն թէէվինճթ ագչէսինի վէ ենա միւէթպէր քէֆալէթինայէնի մուսթաճանըզին եէվը մէզգիւրէռէ նիռ հայեէթ սաար 10ա գատար Խաղինէի ճէլիւէի միւշարիւէյնառա կէվէյէրի իլան օլունուր։ 3—1

25 ագուսթօս 318

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱԹԻԶ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER MANUFACTURING Cº

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ առուտնութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ ակած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնն ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և չքագրամ առացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին՝

Բէրա, Շիւտակ ճամբայ Գալաթա Սէրայի դիմաց։

Գալաթա) Սինկէր Խան, Թիւնէլին եառէ.
) Թրամվայի կայարանին դիմաց.

Սամաթիա) Սուլթան Համամ Թիւ 2.

) Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյնի Սթամբօնին դիմաց Թիւ 13.

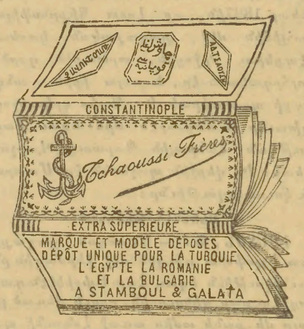
Սկիւտար, Զարչի Պօյու.

Կեղծերէն զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է

ԿԱՐԵԻՈՐ ԱԶԳ

ՈՐՊՆ Է ԵՒ ՈՐՊ ԿԱՐԵԼի Է ԳՏՆԵԼ

Բոան Զաւալ Օղլօղ սիկաթ նօսքը

Պոլիս, ծխախոտի մեծագոյն փողոցը, 14 թիւ վաճառատան տէրը, առանց իրաւունք մ'ունենալու, Զաւուշ Օղլուի խարխանիչ Տոթոյով սիկառի թուղթը ծախելուն համար, բողոք ուղղած է ձեռնհաս դատարանին և միւս կողմէ Հանրօգուտ չինութեանց նախարարութենէն «կրկին խարիսխ» վաճառանիշը գործածելու արտօնութիւն առնուած է։ կեղծերէն զգուշանալու համար պէտք է դիմել Պոլիս, Ալեմտաղ—Հաւատ, Ճէմիտ խան, Թիւ 24 վաճառատունը, և ուշադրութիւն ընել «կրկին խարիսխ» վաճառանիշին և 24 թիւին։ 137

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

ՈՍԿԵՂԷՆ ԲԱՆԱԼԻ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԼԷԶՈՒԻ

360 ԷՐԵՍ

Խիստ կարճ ժամանակի մէջ կ'ուսուցանէ կարդալ և հասկնալ, խօսիլ ու չարադրել։ Դիւրին և զուարճալի կերպով։ Կեդրոն Ց. Մատթէոսեան տպարան։ Գին 20 դ. 30—21

ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՋԵԱՆԻ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Մահմուտ—Փաշա Թամպաղ Խանի դէմ Թիւ 86

Մանաւանդ հարսանեաց ժամերու և ակրտութեան հագուստներու, ուր մեծ խնամքով կ'պատրաստուին ամէն տեսակ ՀԱՐՍԻ ՄՈՄՆԵՐ դիւրատեսիլ գինեքով։

Սիրեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին նաև ամէն տեսակ մկրտութեան հագուստներ, հարսանեկան քօղեր, կուլանդներ, զըլխարկի ծաղիկ, փետուր, էկրէտ, տերեւ, պուռտ, տանթէլ, քորաչա։ Անգամ մը այցելեցէք այս վաճառատունը և յետոյ ուրիշ տեղ գնեցէք, ահա գինքեզ ամէն մարդ կրնայ ձեռք ձգել։ 16

ՏՒՐ. Պ. ԱՓՐԻԿԵԱՆ

Ի ՎԻԵՆՆԱ ՀԱՍԱՐԱԿԱԾ

Հիւանդներուն խորհուրդներ կուտայ, և կ'առանձնորէն ներկայի ամէն նշանաւոր Մասնագէտներուն քով, զորոնք անձամբ կ'ճանչէ։ Կ'խօսի, իր մայրենի լեզուէն զատ, Թուրքերէն, Ֆրանսերէն, գերմաներէն և անգլիերէն։

Հասցէ Dr. P. AFRIKIAN, Wien, 8 Dorotheergasse, III stock. 50—33

ՔՕՆԵԱՔ ՊԱՐՊԱՐԵՍՍՕ Մ. ԵՂԲԱՐՑ

Պարպարեսս Մ. Եղբարց յունական քօնեաքը զուտ խաղողի արտադրութիւն է որուն ճարաարուեստական հակայ գործարանն հիմնուած է 1840ին և փոխանցուած է իրենց հօրմէն։ 1875 և 1888ի յունական արուեստահանդէսը, 1889 ի Բարիզի, 1894ի Շիքագոյի ամերիկեան, 1895ի Պօրսօի և 1900ի Բարիզի մեծ արուեստահանդէսները միահամուռ հաստատած են որ Պարպարեսս Մ. Եղբարց ժառանգաւոր պատրաստած քօնեաքը թէ հին է թէ՛ ընտիր և ի հաստատութիւն՝ վարժատուն են պաշտօնական մրցանակներով, զոնոր կ'հաստատեն նաեւ մեծահռչակ բժիչկներու և քիմիագէտներու վկայութիւնք։ Պարպարեսս Մ. Եղբարց քօնեաքին արտադ ուրիշ բաղմաթիւ վկայագրերն աւելորդ է թուել, քանի որ հանրածանօթ է այն և սպառումը առաջին աստիճանի, մրցակիցներուն նախանձը գրգռելու չափ։

Մենաշնորհեալ պատիւ) Արծաթ խաչ Մ. Փրկչի
) Հայթայթիչ արքայական տան Ն. Վ.Ի. Բուհատանի Թագաւորին

Ամէն յանձնարարութեան համար դիմել, Առ. Պ. ԱԹԱՆԱՍ Ս. ՔԱԼՕՒՐԻՍՔՕ
կ. Պոլիս. Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ Կալաթա

ԳԵՐՄԱՆԵԻԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆՈՐ ԳԻԾ

HAMBOURG—AMERICA ԵՒ DEUTSCHE LEVANTE LINIE

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՇՈՓՆԵԱՒԱԳԻՒՏ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆԻՒ—ԵՈՐՔԻ ԵՒ ԱՐՒԵԼԻՑ ՄԻՋԵՒ ՀԱՍՏԱՏԱԾ ՆՈՐ ԳԻԾԵՐ

«Ձօրմիա» Պոլսէն պիտի մեկնի Նիւ Եորքի համար Սեպտ. 5ին.

«Միլոս» Նիւ Եորք կ'ապասուի Պոլիս Սեպտ. 13ին. վերադարձ Հոկտ. 2ին.

«Սէրիֆոս» » » » Հոկտ. 19ին. » Նոյմ. 6ին.

«Սիսիլիա» » » » Նոյմ. 3ին. » » 20ին.

Նիւ—Եորքէ մեկնելով պիտի հանդիպին Մալթա, Պոլիս, Նովորոսիք և Օդեսա։ Վերադարձին Պոլիս, Մարմարայի եզերքները, Զմիւռնիա, Բիրէճ, Բաթրաս, Մալթա, Ազէրիա և Նիւ—Եորք։ Նպաստաւոր պայմաններով բեռ և ճամբորդ կ'ընդունին համայն Միացեալ Նահանգաց համար։

Deutsche Levante Linie Ընկերութիւնը բաց ի սոյն գծէն, Արեւելից կողմը կ'ղրկէ իր չոգենաւները կանոնաւոր կերպիւ, ամէն 8—10 օրն անգամ մը Համպուրկէ, ամէն 15 օրն անգամ մը Անվէրսէ, և ասիկն անգամ մը Նիւ-Քասըլէ և Րօթերտամէ, Զմիւռնիոյ, Պոլսոյ և Սեւ Ծովի համար։

Therapia, Stamboul և Pera չոգենաւք ճամբորդաց համար ընդարձակ սրահ, Ա. կարգի սեղան, ելեկտրական լոյս, բժիչկ և նուագախումբ ունին։

Համպուրկէ և Անվէրսէ կ'մասուին «Բերա» Օգս. 29ին, «Բիւճնոս» Սեպտ. 7ին, «Ամասոս» 12ին, «Լիբասոս» 11/13ին, «Վոլօս» 12/13ին, «Ադամպուլ» 19ին։

Սև Ծովէ գալով Համպուրկ և Անվէրս պիտի երթան «Բիւլոս» Սեպտ. 8ին, «Լէբոս» 7ին, «Արկոս», «Բերա» և «Բուլօս»։

Դիմել Ընկերութեան կեդրոնը մանրամասնութեանց համար, ի Hamburg, կամ իրենց Գործակատարին ի Պանտրմա։ Ց. Ս. ՄԻՐԻԱՆ և Ընկ.

Հեռագիր։ Missirian Panderma H. S. Missirian et Cie

ԵԼԼԷՐՄԱՆ ԼԱՅՆ

ԼԻՎԲՐՈՒԼԷ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ, ԻՏԱԼԻԱ, ԱԴՐԻԱԿԱՆ, ՍՈՒՐԻԱ, ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ

ՆԱԻԵՐ ՍԵՒ ԾՈՎԻ ԵԶԵՐԲՆԵՐԸ։

Առաք	Թիւ	Առաք	Թիւ
Ալճէրիըն	1,728	Էջիպտըն	2,047
Ալզաչիըն	1,744	Յապրըն	2,246
Անատուզիըն	1,744	Յալէճանըն	2,322
Աֆթէնըն	1,621	Յունանիըն	2,192
Էֆսպիըն	1,564	Յունաիըն	2,179
Բըրընճ	2,144	Ալվէռիըն	2,984
Արապիըն	2,079	Աֆրիըն	2,930
Մ'ինօ	835	Ալպանիըն	2,890
Օթրոզօ	739	Լիպզիըն	669

Ասոնք ուղղակի Լիվըրուլէ հոս կ'ապասուին Սեպտ. 4—5 ին (Ը. ծ.)։

ՆԱՒՕԹ.— Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի որ ապրանքնին ուրիշ նաւ փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ Մաքսատունն հանելու համար իրենց հրաժանգը ղրկեն Գործակատարին, չգտնուելու դէպքին 24 ժամ առաջ։ Դիմել առ

ԷՏՈՒԱՐԴ ԼԱՅՈՆԴԷՆ, Գործակալ

Մէհմէտ Ալի Փաչա խան, 20, Ղալաթիա, կամ առ Էլլերման Լայն Լիվըրուլ, 27 Ձէյմս Սթրիթ։

ԱՐՏՕՆԱՏԵՐ ԲԻԶԱՆԴ ՔԷՋԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՑ

Կ. Պոլիս, Նո 23, 25, Պազ. Ալէ Ճաթըսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻԶԱՆԴԻՈՆԻ» (79)

ՏԱՍՆԱՎԵՑ ՏՕՐ ՄՈՆԴԻՈՒԼՆ

ԴՐԱՄԻՆ ՁՈՀԵՐԸ

ԳԻՐՔ Բ.

ՀԷՔԴՈՐ ԻՇԽԱՆՆ ԵՒ ԱՆՄԵՂ ԿՈՅՍԸ

Ա.

=Լա՛ւ, կ'երթամ, ըսաւ Ժընըվիեվ, և ձեր յանձնարարութիւնները լրջմտօրէն կ'կատարեմ։

Յետոտւ, Ժընըվիեվն բարեւուելով, Պազդիլի հրապարակը գնաց ուր հասաւ ժամ 9ին։ Հոն, կառքէն իջաւ, և Լա Ռօքէդի փողոցին մինչեւ Լար փողոց գընաց հետիոտն։ Քանի քայլի չափ յառաջացաւ տուներուն թիւերը դիտելով, և ներս մտաւ հին երկհարկանի ծախողի մը խանութէն։ Դէր մարդուկ մը, որուն կրակոտ գլուխը կ'հանդիպէր լայն ուսերուն վրայ և դէմքը չրմանակուած էր ալեխառն մօրուքով, խարխուլ սեղանին ետեւէն անկուեցաւ և կոշտ ձայնով մը հարցուց նոքեկին թէ ինչ կ'ուզէր։ Սէզար գրպանէն արծաթեայ փոքր տուփ մը հանեց, բացաւ, կաղապար հանելու ծառայող կարմիր մոմի գնդիկ մը հանեց և փերեզակին ներկայացնելով, ըսաւ.— Կ'տանիք ինչ ըլլալը։

Փերեզակը քննեց, ժպտեցաւ, Յօսաւոյի երեսը նայեցաւ եւ ըսաւ.—Պղտիկ գթասեղանի մը բանալին ու փականքին կաղապարն է։ Աղուոր աչխատութիւն։ Շնորհաւորութիւններս։ Ես բանս պիտիւ։

=Ո՞րչափ ժամանակէն կրնամ առնել բանալին։

—Սեփականո՞ն է։

=Այո՛։

—Անշուշտ դիտէք թէ սեփականի գործը սուղ կ'ըլլայ։

=Սակարկութիւն պիտի չընեմ։

—Եթէ վաղը յանձնեմ, կ'ըլլա՞յ։

=Այո՛։

—Ուրեմն վաղը ժամ 10ին կրնաք առնել։

=Ինչո՞ւ։

—200 ֆրանք, կէսը կանխիկ։ Բայց նախ՝ ո՛վ տուաւ ձեզի իմ հասցէս։

=Բէկա Ռեհան։

—Ա՜հ, բարի տղայ է։ Շատոնց է որ տեսած չեմ։ Ի՞նչ կ'ընէ։

=Գաւառի մէջ կ'աչխատի։

—Գո՞հ է։

=Բայց այո՛, դանգատ մը յայտնած չէ։

—Աւելի ազէկ։ Եթէ տեսնէք, ըսէք որ միչտ բարեկամ եմ իրեն։

=Շատ ազէկ, կ'ըսեմ։ Աւասիկ 5 ոսկի։ Մնացածը վաղ առտու կ'վճարեմ բանալին առած ատենս։

Սէզար որ Յօսաւոյ տուին ու կաղապարը փերեզակին ձգելով, կառքին քով գնաց։

* * *

Դուռ տիւ Ռուայի Մարքիզուհիին քընացած չէր դիւրը։ Ժէրման Վօլնէյն դըրատած էր իր երեսակալութիւնը, ուղղը, վերջապէս բովանդակ մտածումը։ Դերասանին պատկերն անդադար կ'մտնէր աչքին առջեւէն։—Ինձ համար պիտի կըռռայ, կ'ըսէր ինքնիրեն, ինձ համա՞ր զոր երեսը տեսած չէր։ Իմ պաչտպանութիւնս առանձնոյ։ Կեանքը պիտի վտանգէ Հէքդորի դէմ զոր կ'տեսնէ Սզուտը ու ազնիւ գործ է ատ։ Ասպետական կինամիտութիւն է՝ անցեալ ժամանակներու ապուռասկանի մը յատուկ։

Լաղարդին ցած ձայնով այս խօսքերը ըսելէ ետքը, քանի մը վայրկեան մտախոհ կեցաւ, մինչ սիրտը կ'բաբախէր աթաղ արագ եւ ուղեղին տենդը կ'կրկնապատկուէր։—Կասկածարութիւնն է միայն որ մինամարտի մղեց զինք, մխմաց յիշատուց։ Ուրիշ անձնասէր կնոջ մը պաչտպանութեան ալ պիտի տանձնէր այսպէս։ Իմ վրաս սևեռած աչքերն ատոր հաստատը կ'ըսէին։ Օձեակէն ներս մանելու տեսնելուն պէս ցնցուեցաւ, եւ իմ հասցէիս ուղղուց սիրային խօսքերը։

Մարքիզուհին խորունկ մտածումներու մէջ թաղուելուս նկատեր։ Ափսեամուշը կասկին իջեցաւ զմրուխտ աչքերուն վրայ որոնմէ փայլակներ կ'ցայտէին։ Դէմքը արբեցութեան կ'պատասխաներ։ Մարդէին ժպիտ մը իյտարէ կ'բաժնէր բաստրադոն չրթներուն եւ լրնոց բաւական պաճարանին մէջէն երեւան կ'հանէր չպատկիչ ակռաները։ Ցանկարժ խորին ծալք մը փորուեցաւ ջնքերուն միջեւ եւ ամպ մը անցաւ ճակատին վրայէն։—Ինչ է այս զգացածս, հարցուց։ Ինչ նոր զգացում է որ զբաւած է զիս եւ կ'յուզէ այսպէս։ Դերասան մը սիրել։ Ե՞ս, Դուռ տիւ Ռուայի Լաղարինա։ Անկարելի է։ Ինինզոթիւն պիտի ըլլայ։ Ո՞չ պիտի ասայ ինքզինքի եւ փոխարէն։ Ո՛չ, ո՛չ, չեմ սիրեր, չեմ ուզեր սիրել։

Գան մը լռութենէն ետքը չարունակեց.—Ան ատեն ինչո՞ւ անդադար կ'խորհիմ ատ Ժէրման Վօլնէյի վրայ։ Ինչո՞ւ անկազդ կ'զգամ ինքզինքս ատոր գաղափարը մտքէս վանելու։ Ինչո՞ւ սիրտս զգրեցաւ բաղաձելէ երբ զբօսիլ խօսքեր կ'փոխանակէին անոր եւ Հէքդորի մէջէն։ Ինչո՞ւ, երբ վարագոյրն իջած ատեն ինձ նայած միջոցին կարծեցի թէ բոցավառ մրմնդուրմի մը մէջ ապրեցայ պահ մը։ Իր ակնարկներ ու ձայնի հրապուրիչին վրա։ Ես որ ամէնը կ'գրաւէի իմ հրապոյրովս, գրաւուեցայ։ Մատ ըսելու ինչ պարագ ունիմ։ Կ'սիրեմ Ժէրման Վօլնէյն որ այս առտու թերեւս պիտի մեռնի ինձ համար։

Լաղարին, այս չարաչուճ նախատեսութենէն խորապէս յուզուած, ժամագոյն դէմքը ծածկեց բարձին ժանեակներուն մէջ եւ երկարօրէն լացաւ։ Առտուան ժամ 9ին ելաւ, չաս պարզ կերպով հագուեցաւ, նախաճաչեց, սև գլխարկ մը դրաւ որուն ժանեակէ ծածկոց մը բոլորովին կ'ծածկէր իր դիմագծերը, դուրս ելաւ հետիոտն, Միբրլլօ փողոցը գնաց եւ Մէսլինի ծառուղիէն կառք նստաւ։—Գլէվիլի թաղամը տա՛ր զիս, ըսաւ կառապանին։ Կառքը ճամբայ ելաւ եւ երեք քառորդ ժամէն հասաւ։ Լաղարին իջաւ, դռնապանուհիին խուզը մտաւ եւ ըսաւ.—Տիկի՛ն, կ'փափաքիմ Մ. Ժէրման Վօլնէյի հասցէն գնահատել։

Դռնապանուհին ակնարկ մը ձգեց քօղարկուած այցելուհիին վրայ եւ ժպտեցաւ։—Մ. Ժէրման Վօլնէյի հասցէն կ'ուզէք, Տիկի՛ն, ըսաւ։ Աչքերիդ խանձո՛ւռ։ Ա՜հ, ատոնիկ աքլոր մը որ հաւերէն կը փայտյուսի։

=Հասցէն տալիք, ըսաւ Լաղարին անհամբերութեամբ։

—Ա՜հ, հասցէն չտալու պատճառն ան է որ Մ. Ժէրման արդիւնած է։

=Ինչո՞ւ։

—Պատճառը կրնամ ըսել որովհետեւ ինք ալ չի ծանչեր։ Մինչեւ վիզը պարտքի մէջ է, եւ կ'ուզէ որ պահանջատէրերն իրենց տունը նստին հանդարտ քան թէ իր տան դռնգակը ձեռք առնեն։ Բնական է, այնպէս չէ՞։

=Ես պահանջատէր չեմ, ըսաւ Լաղարին եւ երկու ոսկի դրաւ դռնապանուհիին պիտի ապատնի՛ք, ըսաւ Լաղարին, եւ աչքը սևեռեց Ժէրմանի տան դրան վրայ։

Անպատմելի յուզման մը ենթարկուած էր։ Հէքդորի ներկայութիւնը մէկ կերպով միայն կրնար բացատրել։—Երկու մարդիկն երէկ իրիկուն, ներկայացումէն ետքը, երես առ երես խօսեցան իրենց վէճին վրայ, կ'ըսէր Լաղարին։ Իմ անունս արտասանած է, եւ Իշխանն անշուշտ հիմա կուգայ իմ անցեալս պատմելու Ժէրմանին Վօլնէյի, ինչպէս Մարսել Լօժիէ պատմեց Իշխանին, ամէկ մեծ մարդ առաջ։

Առեղծեան կառապի բոց մը վառեցաւ աչքերուն մէջ—Իշխանին հոս գալուն պատճառն ատա՛ս է, տարակոյս չկայ, չարունակեց։ Յայտնի է որ պիտի չմնամարտէ մարտին։ Ընդունելով որ մենամարտը վաղուան ձգուած ըլլայ, Իշխանը գալու չէր հոս, այլ վկաները պիտի գային, այսինքն Թիւրեամս աք Բիւսի եւ Գաուն աք Յօսաւոյ, որոց հետ կ'խորհրդակցէր երէկ իրիկուն։

Ընդմիջեց, յանկարծական չարժում մը ըրաւ եւ ըսաւ.—Բայց ազէկ միտքս բնկաւ։ Գաուն աք Յօսաւոյէն կրնամ հասկնալ ինչ որ ըսուած, եղած կամ պատրաստուած է։ Իշխանն հոակէ մեկնելուն պէս, Գաուն կ'երթայ։

Նորէն քաչուելցաւ կառքին մէջ եւ համբերութեամբ սպասեց։

Բ.

Հէքդոր, որուն անխոով հանդարտութիւն մը տուած էին արուեստագէտի իր աչքի կիսագոյն փոփոխականութիւնները եւ ներկայ դիրքին պերճութիւնները, դռնապանուհիին դիմելով ըսաւ.—Բարի լո՛յս, Տիկի՛ն։ Օր. Վիսթ հոս կ'բնակի, այնպէս չէ՞։

(Շար.) Թրգմ. Ժ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ